

LART

IRODALMI FOLYÓIRAT

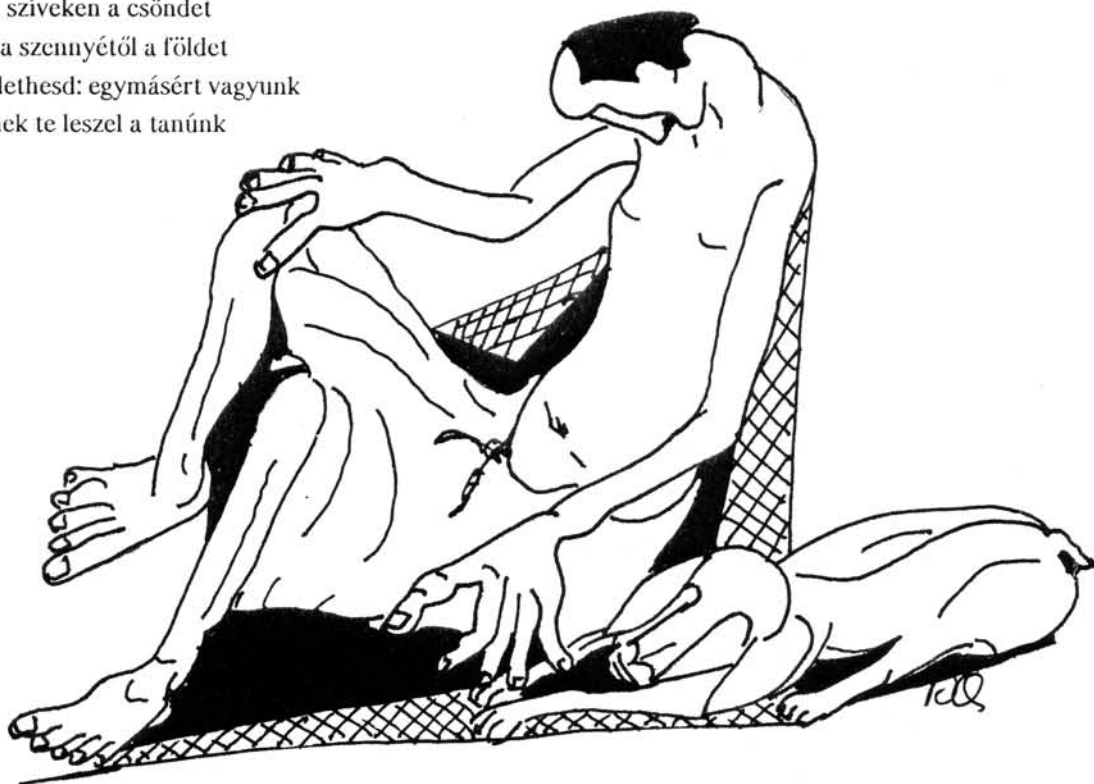
Oláh András

ima a kifosztottakért

állj meg - ne vétkezz ne kívánd a vért
mondj inkább fohászt a kifosztottakért
nyisd fel az éj lezárt zsilipjeit
s ne hidd el senkinek hogy Ő már nincsen itt

hagyd átfolyni a szíveken a csöndet
hogymegtisztítsa szennyétől a földet
tanuld hogy hirdethesd: egymásért vagyunk
s ha megfeszítenek te leszel a tanúnk

az ébredő kételkedést se öld meg
része az is a legbensőbb tükörnek
állj meg hát s ne kérdezd senkitől: miért
csak mondj egy imát a kifosztottakért

Oláh András

a pillanat

tekintetében
 a fölkönyöklő gyanakvás villanása
 köztünk vacog sóhajod jégcszilánkja
 s félek: ráébredsz te is
 hogy a pillanat
 csak egy másik hamisítványa
 - ürtűgy a túlélésre -
 mosolyodra eszmélek
 szólsz hozzám
 szólok én is
 s úgy hisszük
 egy nyelven beszélünk ---

áporodott sikátor-mély
 feslett plakát alatt
 kartondobozokra vetett rongyok
 lyukas cipő
 fönt egy bohóc:
 csillagszemében csupasz kereszt
 - így múlnak az órák
 krisztustalanul ---

Kopácsi László

Rész és Egész

Aprócska részeként a nagy Egésznek,
 mely a végtelent sűrűn hálózta be,
 magunkba nézek; a csodás semmikbe,
 - vegyületeként a sötétnek és fénynek.

Csodálom mennyi apróból áll a test,
 s mint működik együtt a kis-nagy egész.
 Világokat emel - sok terve merész:
 a képzelet ígéretes jövőt fest.

S holtan, - semmiként tér a nagy egészbe,
 ki már más-más újabb terveket alkotott
 - s jövőjéről ő feltevést hallhatott.

És próbálja látni a láthatatlant,
 és felfogni a nagy Felfoghatatlant,
 az örököt, az állandósult Csodát.

Németh Dezső

(Így irtok én c. ciklusból)

CSODÁS IRON RÓ

"Mért ne göcöghetnének kéjesen, mint a
 Századvég Vidám Kocája, aki rohamsisakban ül
 egy cirkuszi selyemágyon s tapsok lámpák fényporában
 kifent henteskésekkel csiklandoztatja magát?"
 Csóori Sándor: TAPSOK ÉS LÁMPÁK FÉNYPORÁBAN

Kikericsárga időben nagyhangú médiaszájak
 kiabálnak felém, mintha eleven pipacsok
 sebét viselném arcomon ebben a félrevezetett
 világban, ahol pénzzemű urak ülnek
 kitömött álmaikon deszkamerev arccal.
 Megfeszített fák tollait tépik rémült szelek,
 megint nem jött a messiás megváltani homlokunk
 kiégetett országát, csak műanyagot nemző
 extruder-nők hüvelytömlőit, mellzacskóit
 markolásszák mocsos ülepű árkok.
 Nincsenek örök mozdulatok, szerelmünk hajlatin
 fölsajognak még a régi sebek, de elüszkösödött
 vágyainkon Mammon szőrös keze matat: Disznófejű
 Nagyúrral kéjeleg a megkurvult világ.
 Majd megkerültúlt lampionok forognak ezerszámra,
 rakétacsillagok milliói szikráznak az égen,
 csupaszfenekű nők farukat rázva vonulnak
 az utcák mámoros fényében, habzik a pezsgősüvegek
 szája, de a fénytelen sarkokon ott szűkülnek már
 a kirabolt emberek árnyékai.
 A Vidám Kis Disznó felemelt csülkökkel áll.
 Lerángattuk a selyemágyról. Hiába a rohamsisak.
 Lány sütyijébe szűrjük a henteskéseket. Ropogósra sütjük
 az imént még fényben fürdetett lapockáit, és
 mohón befaljuk azokat.
 Aztán másnapos világ tántorog bennünk, veséink
 homokköveiről lecsöpögnek a zsír- és a pezsgőgyöngyök.
 A költő odáS írónCs:
 e század utolsó éjjelén fázva -
 begombolja didergő verseit.

N. László Endre

Hőrvények

Csillogó hópelyheket kavar a szél... Szép fehér lesz a karácsony mindenkinek, csak neki nem!

Befújta az utat a hó, céltalanul fut a fakó... - dúdolja, s közben egyre az jár az eszébe, hogy nem csak a fakó fut céltalanul, hanem ő is... Céltalanul télen és nyáron, tavasszal és ősszel... És már milyen régen?...

Hogyan is kezdődött?...

Csiga-biga gyere ki...

Emlékek, bújjatok elő az agytekvérnyei között!... Parancsolom, hogy gyertek elő!...

Vakító fehérén kavargó a hó... Vagy vakító fehér nőtestek kavargása ez a tündéri szíromhullás?... Az utcalámpa fénye sápadt, mint a beteg gyermek mosolya, mint a szüléstől meggyötört asszonyé...

Valaki karácsonyfával igyekszik hazafelé...

Örömet visz a kezében és a szívében: a férj és az apa öröme... Szemét már most beragyogják a tarka gyertyák...

Hol ragyognak, hol világolnak az én gyertyáim?

Hómadarak ülnek hajadon, válladon, ajkadon, mintha jégcsengők csilingelnének... De milyen meleg a kezed és milyen forró a szád - mondta a férfi valakinek, aki már nála sokkal jobban ismerte az élet árnyékosabb, gonoszabb oldalát. S a lány csak hallgatott, nézett maga elé amint lassan sétáltak a park behavazott útjain.

Csak ez a csillogó fehérség ne lenne a világon!... Csak ez a fehérség ne emlékeztetné folyton arra, amit el szeretne felejteni - örökre!

Az egyenruhás javítóintézet, s ami előtte volt... S ami utána volt... Ami csak nemrég fejeződött be, ha befejeződött egyáltalán... Egy hónapja dolgozik, két hete ismeri ezt a férfit, aki nem tud róla, a múltjáról semmit... Aki azt hiszi, hogy ő még tiszta, becsületes... Aki olyan félénken fogja meg a kezét vagy csókolja meg, ahogyan a pap a szentelt oltárhoz nyúl...

Aki nem tudja róla azt... azt, hogy... ha kissé megnyomja a mellét, már szivárog belőle a tej... Nem is először - harmadszor már...

Pedig még egyszer sem volt anya!

Olyan jóhiszemű!... Becsapthatná!... őt is olyan sokan becsapták, kihasználták már... Amikor először éltek vissza butaságával és... a kíváncsiságával!

De hát ez a férfi nem tehet róla, hogy ő akkor nagyon buta és nagyon kíváncsi volt!... S arról sem tehet, hogy ezzel a butasággal és kíváncsisággal annyian visszaéltek!

A férfi nem tudja, hogy társnője gondolatai most messze járnak... Szorítja, simogatja a leány kezét, lábuk alatt csikorog a hó... A fák fehér-fekete óriások, összemosódó tuszajzok... A férfi csak beszél, színesen esőznek a szép szavak... Kiérnek a parkból - a leány feleszmél.

- Hol laksz? El akarok menni hozzád!

- mondja azután fáradt hangon, a férfi csodálkozva nézi, nem is tudja, mit feleljen hirtelenében... kicsit korán jött ez a kérdés, ő még nem is remélte.

Újra a leány szólalt meg:

- Talán nem mehetek el hozzád?

- Dehogynem, drága... Nagyon-nagyon örülök neki, hogy eljössz hozzám... Nagyon...

- Akkor menjünk!

Elindultak... A férfi arra gondolt, hogy vajon a háziasszonya szépen kitakarított-e nála?... A leány pedig arra, hogy mi lesz majd a férfinél?... Becsapja vagy megmondja neki?

S a lépcsőház megtelt hallgatással, mintha a felhomály ezer kíváncsian vibráló macskaszemmel bámult volna a leányra, még a lépteik nesztét sem hallotta a leány, a férfi szívének felgyorsult dobogását sem... A felvonó rossz volt. A lépcsőfokok mintha négyzetre emelődtek volna, mintha a végtelemben vezetnének...

Egyszer már volt egy ilyen álma.

Valaki üldözte a sötét utcán. Amikor megfordult, egy arcnélküli embert pillantott meg. Akkor rohant be egy ilyen lépcsőházba, és azután fel a lépcsőköre. Be akart csengetni valahová, de nem találta az ajtót és a csengőt sem. Csak a fehér fal, a lépcső, meg a korlát dermedt rá halálhídegen. Hallotta üldözője lihegését, szinte nyakát perzselte a lehelete. És ő rohant, egyre rohatnt, sarkában az arcnélküli emberrel. Még csak sikoltani sem tudott. Rohant, amíg össze nem rogyott. Akkor felébredt - az ágyneműje csupa víz volt, de nem merte még a karját sem kinyújtani a paplan alól, és egészen reggelig

gyötörte a torkára térdeplő isszonyú látomás.

- Végre megérkeztünk! - mondta a férfi és kulcsot vett elő kabátja zsebéből. A szelíd hang most megnyugtatta a leányt. Lerázta kabátjáról a havat, és nyugodtan lépett be az ajtón. Félelem és szorongás nélkül.

- Kávét vagy teát parancsolsz? - kérdezte a férfi, s közben a leány hosszú arany haját bámulta, melyen még ott csillogtak az olvadt hópelyhek.

- Teát - mondta a leány és elmosolyodott, amikor látta a férfi szeméből feléje sugárzó hódolatot. Amíg a férfi a konyhában foglalatzkodott, ő körül nézett a szobában.

Ízléses és szép minden: a szőnyeg, a bútor, a függöny, a hangulatlámpa és a virágállvány, a könyvek és az íróasztal is...

Igen, ilyennek képzelte ennek a férfinak az otthonát. Minden egyes darab elárulja, mennyire szereti a szépet. Nem sajnálja rá a pénzt: nem iszik, nem cigarettázik. Jó fiú, és elég csinos is. Csak nagyon komoly. Ő eddig nem ilyen férfiakat ismert. Mennyi könyv! Nagyon okos lehet! És mégis azt hiszi róla, hogy... hogy jó leány...

Milyen buták az igazán okos férfiak...

De már jön is...

Az asztalon ott gőzölög a tea. A két pohár között bronzosan csillog a konyakosüveg. Szemben ülnek egymással.

- Cigid van?

- Van... Én nem cigarettázom ugyan, de cigarettám van.

- Bizonyára hölgyvendégeidnek... És édes likőröd, csokoládéd is van... Minden, ami egy nőnek kell...

A férfi csodálkozva nézi:

- Hát te, Gituska, ilyennek gondolsz engem? Itt igazán nem járt még nő rajtad kívül. Csak azért készítettem be ezeket a dolgokat, mert hívni akartalak. Miért kételkedsz bennem?

- Jól van, elhiszem. De most gyűjts rá te is az én kedvemért! Ígyál te is velem! És beszélj, szórakoztass, ahogyan egy ideális vendéglátóhoz illik! - kacagott fel a lány, és arany haján vihancoltak a fények. Lábát keresztbe tette és csaknem egy arasznyi láthatóvá vált combjából. - Ne bámulj rám, hanem beszélj! Udvarolj! Mondj szépeket és önts a poharamba! Ne haragudj rám, hogy ilyen szeszélyes vagyok. Tudom, hogy most arra gondolsz, nem ilyennek

ismertél eddig. Keveset tudsz rólam. Sokkal kevesebbet, mint én rólad... Beszélj, kedves!... Mondd el, hogy mire gondolsz éppen mostan!

- Arra, hogy még sohasem láttalak ilyen szépnél! - mondta a férfi és csodálkozott a saját bátorságán, talán a lány szokatlan viselkedése bátorította fel.

És az felkacagott:

- Jó... Kezdetnek egészen jó... Folytasd!

- Arra gondoltam, hogy milyen jó is lenne, ha mindig itt ülnél velem szemben. Ha minden este itt várnál rám. Ha mindig így mosolyognál.

- Ha szemben ülnék veled? Nem lenne jobb, ha mellettem ülnél? Vagy talán félsz tőlem? - kacérkodott a lány, hosszú pillái alól úgy nézett a férfire, hogy az teljesen megzavarodott. - Féltsz is tőlem. Nézzed csak, milyen nagy a szám! Csak azért, hogy jobban bekaphassalak.

- Kicsi a szád, a legszebb száj.

- Nézd a fogaim! Látod, milyen élesek? Csak azért, hogy jobban megkaphassalak. És a körmeim?

A férfi bódultan bámulta. Csak a nyugati filmekben látott lányokat így viselkedni. Valóban félreismerte volna?... Ez már nem az a kedves, csendes lány, akit két hete ismert meg a tejbárban... Mintha csak kicserélték volna...

A poharakat újra teleöntötte, s közben látta, hogy remeg a keze. - Részeg vagyok! - gondolta. - Nem szoktam inni, az érettségi banketten ittam először és utoljára... Részeg vagyok már, és nem szabadna innom... Most nem, pedig milyen jól esik éppen most?

A lány hátradőlt a heverőn. Két díspárnát tett a feje alá... S közben a szoknya mélyébe csúszott:

- Hozd ide a konyakot és ülj le mellem!

Oda is ment... Ittak... Cigarettaztak... Csókolóztak...

Ölelkeztek... Így idd meg, a számból! - kacagott a lány. - Simogass!... Ne csak a hajam és az arcom!... Szorosabban ölelj magadhoz, kisfiú!... Még rendesen csókolni sem tudsz!... Még... Még...

A lámpa fénye mintha táncot járt volna a lány szemén, bolondos, pityókás, hejehujás táncot. Ahogyan a szitakötő táncol a patak vize fölött. Mintha a bútorok is táncra perdültek volna. A konyakosüveg, a poharak, a cukortartó és az egész világ. Aztán bekapcsolták a magnót.

SZERELMI ÁLMOK... és CSAJ-KOVCSKIJ... és SCHUBERT... azután bohókás tánczene.

- Holnap megvesszük a gyűrűket. Karácsonykor megtartjuk az eljegyzést. Azután nemsokára, mondjuk egy-két hónap múlva az esküvőt. Mert nem bírom már sokáig nélküled. Egyelőre itt laksz velem, elintézem a háziasszonyommal. Azután veszünk lakást... Hova akarsz menni nászútra?... Ugye mindig szeretni fogsz?... Hogyan fogjuk berendezni a lakást?... Hány gyereket szeretnél?... Én egy kisfiút meg egy kislányt... Először a fiút... A kislány pontosan olyan lesz mint te...

Már a második üveg pálinka volt az asztalon. A szobában sűrű füst és kávéillat... Azután egy éjszaka: egy felejthetetlen... Egy gyönyörű, fehér női test örvénylése... Arany, fehér és kék örvénylés... A haja, a teste, a szeme...

És most is téli éjszaka van!

Csillogó hópelyheket kavart a szél. Szép fehér lesz a karácsony mindenkinek, csak nekem nem!

Befújta az utat a hó, céltalanul fut a farkó...

Én is céltalanul futok: télen és nyáron, tavasszal és ősszel... És már milyen régen?... Hogyan is folytatódott? Csigá-bigá, gyere ki... Nem a házad ég, az emlékek égetnek... Emlékek, bűjtők csak elő az agytekervényeim közül!... Parancsolom, hogy gyertek elő!

És másnap megvettük a gyűrűket.

A háziasszonyom megengedte, hogy ketten lakjunk majd a szobában - ha száz koronával többet fizetek neki. Karácsony előtt pár nappal együtt jártuk az üzleteket. Bevásároltunk, ajándékokat vettünk...

Másnap a hivatalban megszólított egyik barátom:

- Feri, ki volt az a szőke nőcske, aki vel tegnap a Duna-áruházban láttalak?

- Géza, ezt a hangot kikérem magamnak! Hogy mersz így beszélni a menyasszonyomról? Eddig barátok voltunk, de...

- A menyasszonyod?!... Megörültél?... Hol ismerted meg? - kérdezte izgatottan Géza. Odajött az asztalomhoz és belemarkolt a vállamba. - Felelj!... Ismered te ezt a nőt egyáltalán? Még a leghalálosabb ellenségemnek sem ajánlanám! Az én falumból való. Ott ismeri mindenki!

Halálra váltan álltam föl, megbillent lábam alatt a padló és fejem felett a

mennyezet. És ordítani kezdtem, mint egy sebzett vadállat:

- Te, ezt bizonyítanod kell, mert... mert megöllek!... Te... Te...

- Feri, Feri, nyugodj meg!... Hallgass rám!... Régi jóbarátok vagyunk... Én nem akarok neked rosszat... Igazán! - próbálta Géza megnyugtatólni.

- Ha ismered, mondd meg a nevét! - mondtam kissé higgadtan. - De én tudom, hogy tévedsz... Egész biztosan tudom!... Én őt nagyon jól ismerem! Mondd meg, hogy hívják, ha te jobban ismered!

- ... Margit. A húgommal járt egy osztályba!

- Igen, ez a neve! - mondtam megsemmisülten és visszarokkadtam a székre. - Mondd, mit tudsz még róla?

Mindent mondd el, amit csak tudsz!... Ne haragudj rám...

- Együtt járt a húgommal iskolába. Rossz tanuló volt, mert mindig a fiúkon járt az esze. Tizennégy éves korában megszökött otthonról. Aztán valami férfit bezártak miatta, őt meg elvitték a javító intézetbe. Két évig volt ott. Amikor hazajött, a szövetkezetbe ment dolgozni, azután összeszűrte a levelet egy nő emberrel, állapotos lett tőle. Akkor a szülei elkergették otthonról. Egy darabig nem hallottunk róla, majd kiderült, hogy Csehországba ment dolgozni. Nagyon sok rosszat beszéltek róla azok a fiúk, akik találkoztak vele azóta...

Minden szava felért egy kalapáccsal, úgy éreztem, hogy leszkad alattam a föld, rám roskad az ég. Bementem a főnőkömhöz és elkérdeztem orvoshoz. Látta, hogy alig állok a lábamon, azonnal elengedett.

Nem orvoshoz mentem.

A legőcskébb kis kocsmákba, ahová azelőtt be sem tettem volna a lábamat. Ezernyolcszáz korona volt a zsebemben. Gittának akartam egy műanyag bundát venni rajta karácsonyra. Ez lett volna a meglepetés.

A meglepetés?!... Ha-ha-ha!...

Ő kellemesebben lepett meg engem a múltjával.

Jártam a kocsmákat és ittam. Fizettem mindenkinek. Látták rajtam, hogy részeg vagyok. Ragadtak rám az ócska kis ringyók. Pénzt akartak. Fizettem nekik, de pénzt nem kaptak tőlem. Az egyik kocsmából ki, a másikba be. Örült voltam teljesen.

Aztán egy kávéházban kötöttem ki. Szórtam a pénzt, hiába kérleltek már a pincérek is, hogy ne igyak többet.

A részek szobájában ébredtem fel. A csendőrök hoztak be. A zsebemben nem volt egy megveszekedett fillér sem. Valamelyik kis nő kizsebelhetett. Reggel egy öreg néni adta vissza a ruháimat és minden holmim. Elmondta, hogy derékig meztelenül mászkáltam az utcán, hóban és fagyban. A kabátom, ingem egy kapu kilincsére akasztottam. Onnét hoztak be ide a csendőrök.

- Miért csinálta ezt? - kérdezte az öreg néni. Olyan jóságos arca volt, olyan szép ősz haja, hogy mindent elmondtam neki őszintén. Sokáig beszélgettünk. Nem mentem munkába. Hanem a bankba és pénzt vettem ki. Újra inni kezdtem, de most már okosabban. Este mégis részeg voltam, amikor hazértem. Gita már várt. Azonnal látta, hogy valami történt.

Nem szóltam rá, csak néztem, azután szóltanul az ajtóra mutattam. Felállt és sírni kezdett:

- Mi történt veled? A háziasszonyod mondta, hogy éjszaka nem is voltál otthon?

Nagyon csendesen beszéltem, inkább sziszegett belőlem a részeg ember gyűlölete:

- Még te kérde? Te ócska kis szajha!... Hát ezt érdemeltem én tőled?... Mars ki innét azonnal!

Elsápadt és azonnal megértett mindent:

- Igen... Igazad van... Mindent el kellett volna mondanom... Megérdemlem... Isten veled! - s azután elrohant. Én is kimentem utána az utcára, de már nem láttam sehol. Cigaretára gyújtottam és közben megcsillant újjamon a jegygyűrű. Lehúztam és beementem vele a legközelebbi templomba és a kezébe nyomtam egy öreg nének:

- Legyen magának jó karácsonya. Az én karácsonyomat már elvitte az ördög! - azután sarkonfordultam és kimentem újra az utcára. Néztem a sok embert, amint csomagokkal mentek hazafelé. Néztem a karácsonyi kirakatokat. Az egyik pillanatban káromkodni, a másikon pedig sírni szerettem volna. De az egyiket sem csináltam, hanem ittam újra.

Rettenetes karácsony volt! A hivatalban is észrevették rajtam, hogy teljesen megváltoztam. Éreztem, hogy fi-

gyelnek és sajnálnak. És ez nagyon fájt.

Valóban megváltoztam. Rászoktam az italra, az erős cigarettára, a rossz nőkre. Ha szerezhettem volna valami nyugati kábítószer, arra is rászoktam volna. A kocsmá lett az igazi otthonom. Nem spóroltam már lakásra. Ittam és ittam, mert nem tudtam Gitát elfelejteni, mert még mindig szerettem.

Még többet ittam, mert felejtani akartam. Egyik nő a másik után, de egyiket sem tudtam szeretni. Cserélgettem őket, mint más az alsóneműjét... Volt szeretőm tizenhárom... egy elhagyott... egyet elhagytam... egy megcsalt... egy becsapott... de én csak azt az egyet szerettem! Menj a pokolba, Betka!... Nem érted, hogy mást szeretek!... Azt, aki becsapott!... Mit tudod te, hogy mi a szerelem?!... Te csak egy kis rongy vagy, mint ő...

Tavaszi lett, azután nyár. Levelet kaptam: Tőle!... Gitától... A kórházból. "Gyere el hozzám! Látni akarok! A szülészeti osztályon vagyok! Ne félj, nem akarok gyereket szőni a nyakadba! Gyere el!" És így tovább... Könyörgött, kért. Azt írta, hogy valami nagyon rosszat érez és látni akar még egyszer...

Nem akartam elmenni. Gyűlölni akartam. Szóval már akkor állapotos volt, amikor velem megismerkedett?! Miért nem hívja a fattya apját? Miért hív engem?

Még aznap délután elmentem a kórházba. Megkérdezték, ki vagyok? Nem akartak felengedni, de azt megtudtam, hogy éjszaka született egy kisfiút. Nagyon nehéz szülés volt. Sok vért vesztett. Éjszaka félrebeszéltem.

Végre mégis megengedték, hogy az ajtón keresztül megnézhessem. Olyan elkínzott volt az arca, olyan sápadt, kimerült és mégis szép. Aludt, nem kellett fel. De olyan szép volt, hogy akár reggelig bámultam volna. De elküldtek. Azután hónapokig semmi hírt nem hallottam felőle és nem is láttam.

Személyesen nem, de mégis a szemem előtt lebegett mindig sápadt, megkínzott arca. Nem tudtam megelégedezni róla még akkor sem, amikor teljesen részeg voltam.

Féltékenykedtem rá:

Vajon most kivel jár?

Megjavult, mióta anya lett?

Vagy folytatja régi életmódját?

Ha igen, miért?

Ha nem, miért nem keres fel? Bizonyára megmondták neki, hogy voltam akkor bent a kórházban!... Szégyenli magát?... Vagy megharagudott rám?...

Mi volt ez?... Harag - gyűlölet - gyávaság?

Köszöny nem! - Ezt az egyet biztosan tudom...

S közben teltek a hetek, a hónapok és az évek is. Minden folytatódott a régi-ben. Ha nem tudtam volna teljesen feloldódni a munkámban, semmi sem mentett volna meg a teljes elzúllástól. Vártam valami csodára - valami megváltó találkozásra - magam sem tudtam, hogy mire.

Közben Gitával még véletlenül sem találkoztam. Pedig Pozsony nem mondható még most sem nagy városnak. De többször álmottem vele:

Láttam őt felhevült arccal tánc közben.

Láttam amint kisfia betegágya fölé hajol.

Láttam visszatérőnek és vonzónak, célbaérkezettnek és magányosnak, kacagónak és nagyon-nagyon bánatosnak... De csak álmomban, vagy olyankor, amikor szobámban a heverőn hanyatdőlve bámultam bele a semmi-be...

Mennyire nem ismeri az ember önmagát?

Talán akkor szeret a legjobban, amikor gyilkolni tudna... De hogyan fér meg ez a két érzés egymás mellett? Odi et amo! Hol mosódnak össze az ösztön, a tudat és a lélek határai?...

Csillogó hópelyheket kavarr a szél?! Vagy csak azt a telet álmodom vissza?... Nem, ez valóság - érzem az arcomon olvadó pelyheket...

Szép fehér lesz a karácsony mindenkinek, csak nekem nem... és talán neki sem... Hányadik ilyen karácsony ez már? Pedig úgy érzem, mintha tegnap történt volna minden...

Vakító fehérén kavargó a hó... Vagy egy vakító fehér nőtést kavargása ez az a tündéri szíromhullás?... Valaki fenőfácskával igyekszik hazafelé.

Örömet visz a kezében: a férj és apa örömet. Szemét már most beragyogják a tarka gyertyák. Vajon hol ragyognak, hol világolnak az én gyertyáim? Mért nem merem bevallani még magam előtt sem, hogy szeretem?... Mi lenne, ha most elmennék hozzá?... Ha ezt megmondanám neki?...

És ha találnék nála valakit?

Az sem lenne baj!... Talán csak azért szeretem, mert azt hiszem, hogy még mindig magányos, kiszolgáltatott. De ha látnám, hogy van támasza - van aki szereti - van akit szeret, akkor talán meg tudnék feledkezni róla?!

És ha egyedül találnám?

Akkor el tudnám felejteni a múltunkból azt, ami évekig elrontotta az életemet?... Olyan "Csak a szépre emlékezem" alapon?... Aligha, hiszen nem kívánhatnám tőle, hogy a gyermekét dobja el magától!... S ha látnám a kisfiát, mindig eszembe jutna, hogy becsapott!

De miért csapott be?

Talán azért, mert félt bevallani múltját... Mert szeretett ő is engem... Nem akart elveszíteni... De tudhatta azt, hogy előbb-utóbb minden kiderül?... És ha elvetette volna a gyereket?... És ha nem dolgozott volna velem egy fabelije?... Akkor nem tudtam volna meg semmit... Apa lennék és férj... Nem kóborolnék itt a hóesésben... Én is karácsonyfával a hónom alatt sietnék haza... Kacagó szemmel várna rám ő és a gyermekeink... Talán azóta elfelejtettem volna minden rosszat, az egész múltját. Hálás lenne és szeretne, hogy én feledtettem el vele, hogy én emeltem fel.

Már nem tehetek neki szemrehányást.

Ő talán megtisztult mióta anya...

Én talán bepiszkolódtam, mióta szakítottam vele...

Mit hányhatnánk egymás szemére?

Csillogó hópelyheket kavart a szél... Szép fehér lesz a karácsony mindenkinek, talán neki is, ha...

A férfi elindult...

Nem tudta, mi lesz?... Hol és hogyan találja meg azt, akit valamikor nagyon szeretett... Akit még most is szeret... De elidült már, és ez a fő!

Karácsonykor nem csak a Gyermekek született meg, hanem a Szándék is, hogy mindent jóvá tegyen!

És csillogó hóörvényeket kavart a szél... Játékosan, pajzánul megpörgette őket, azután tovább suhant a behavazott, ünnepváró utcán...

Dienes Eszter

Az én mozim

/Álmom visszatér/

És ott a tenger! Partot őriz.
A parton ott ül ő is, ő is.
Lábát mosdatja, fürdeti,
meghalunk, mondja, s nem hiszi.

Május lesz, mikor elmegyek.
Tengerbe lógnak fellegek.
Zöld május ringat s elhiszem,
járnai fogok a nagy vízen.

Ködös, folyóparti kikötőben
részeg matrózok karjába dőltem.
Megittunk együtt pár üveg rumot,
szél sem fúj és hajó sem futott.
Nem volt tenger, sem víztükrök,
hazadülöngtem egyedül.

Tengerre szálltam, utazok.
Dögöljetelek meg kukacok!
Ragyog a nap, a víz dalol,
Szinbád jön értem valahol.
Fáradt, dacos és egyedül
hozzám bújik, ha menekül.
Vitorlavászonból ruhánk,
zuhog a nap ferdén, sután.
Felettünk elszáll száz madár,
merre a part? ki tudja már!
Délről húznak vagy délnek
feszítik szárnyuk a szélben?

Szabad vagyok, szabad, szabad,
Isten hozzád keresztutak!
Koporsók, szemfödél, fejfák,
coki! S a temető elszáll.
Uram! Semmi sem hibádzik.
Ismerem őt. Ő a másik.
A másik, aki én vagyok;
csöndjében élek, hallgatok.
Susog a csönd, egekig ér,
ketten vagyunk, Szinbád, meg én.
Zöld május ringat s azt hiszem,
tudok járni a nagy vízen.

Fekszem a parton, magam vagyok.
Elér a tenger, számba csorog.
Fekszem hanyatt a nagy vízen -
égszínű? vagy zöld? vagy milyen?
Mi ez a hús simító csend?
Emlékszem kunyhód volt ilyen.
Homoktengeren kis sziget -
Asszony voltam, te emberem.
A víz szagával szél szalad,
ha meghalunk, mindent szabad.
Zöld május ringat, azt hiszem,
tudtam járni a nagy vízen.

És zúg a tenger, partot őriz.
A parton ott ül ő is, ő is.
Lábát mosdatja, fürdeti,
meghalunk, mondja, s elhiszi.

1980-1999.

Kondor Jenő

Homok-idő

Eltaszít és befogad
földem - kemény konok
alattunk temető rohad
szítál szítál a homok

Szélfúta homok-idő
pereg a por kezében
vándor akácfáink
csillogását keresem...

Kisvárdá, 2000. ápr.

Tavaszi szél

Tavaszi szél - szerelmem
sörényes széltépte fák
isteni kék a szemedben
bokorba bűvő kis virág

Búvok én is karodba
ölelnek reszketeg ágak
Tavaszi szél - szerelmem -
szívem rügyfakadás - várlak

Kisvárdá, 2000. ápr.

Dr. Domonkos János

Trianon a magyar költészetben Sajó Sándor verseiben tükröződik plasztikusan

Sajó Sándor (1868-1933) megtanít bízni önmagunkban

Nemeskürty István: Magyar irodalom története c. művében (1993) hangsúlyozza: "A hazafias elkötelezettségű költők közül férfias őszinteségével és becsületességével tűnik ki Sajó Sándor." *Magyarnak lenni: büszke gyönyörűség! Magyarnak lenni: nagy s szent akarat! Mely itt reszket a Kárpátok alatt.* Ez Sajó Sándor leggyakrabban szavalt (1910-ben megjelent) költeménye, elnyerte a Magyar Tudományos Akadémia kitüntető Farkas-Raskó jutalmát.

Sajó Sándor (Heringer Sándor) 1868. november 13-án született a Hont megyei Ipolyságon. Középiskoláit Petőfi és Mikszáth egykori iskolájában, a selmecbányai evangélikus líceumban végezte. Hosszabb ideig vidéken, a felvidéki Nyitrán, majd a délvidéki Újverbáson volt középiskolai tanár. 1894-ben hivatalosan is felvette a Sajó nevet. 1897-től Apponyi Albert városában, Jászberényben tanít, ahol erőteljesen hat rá a nagy államférfi nemzetföltéte. 1903-tól Budapesten a III. kerületi főgimnázium tanára, majd a kőbányai Szent László főgimnázium igazgatója, és tankerületi főigazgató. Az Országos Középiskolai Tanáregyesület főtitkára, majd a Magyar Középiskolai Tanárok Nemzeti Szövetségének elnöke. 1917 óta a Kisfaludy Társaság tagja. 1932-ben Szász Károly a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagságára ajánlja Sajó Sándort. Négyesy László egyetemi tanár, az esztétika professzora (akinek a stílusgyakorlatain korábban Babits, Juhász Gyula és Kosztolányi tanulta a formaművészet mesterfogásait) így méltatta Sajó S. költészetét: "...Köteteidben igazi, eredeti lírai tehetség szólal meg. Magyar lelked a művészet varázsával szólal meg nem csak szorosán vett hazafias költészetben, hanem a fájdalmasan időszerű irredenta dalaidban is..." Sajó Sándor költő és drámaíró 1933. február 2-án hunyt el. Áprily Lajos gyászbeszédében méltatta:

"A szenvedélyes nemzetszerelmem a meghatározó vonása költészetének.

A "magyarnak lenni" hősi és gyönyörűsége sorsvállalása tragikus kereszt-hordozással súlyosul... Fogadalmi líra ez, a nemzetéért égő lélek állandó tüzzel."

Érdemes közbevetőleg az irredentizmus szó értelmezését, nyelvi jelentését rögzíteni. Az irredentizmus az a mozgalom, amely valamely állam területi igényeit nemzetiességi összetartozás vagy a történeti jog címén akarja érvényesíteni. A két világháború között Magyarországon ez a nemzeti mozgalom a trianoni békeszerződés előtti határok visszaállítását hangoztatta. Őszintén a világ elé tárta szétdarabolt-ságunk tényét. Trianon következtében elcsatolták az ezeréves történelmi Magyarország területének kétharmad részét. Minden harmadik magyar a megcsenkitott Magyarország határain kívülre került. Soknemzetiségű utódállamokat hoztak létre. A legnagyobb nemzeti történelmi tragédiánk a mohácsi vésznél súlyosabb csapást mért nemzetünkre. Sajó Sándor még az 1919-es úgynevezett "tanácsköztársaság" rémuralom idején alkotta meg híressé vált irredenta versét, a magyar etnikai öntudat himnuszát. A Magyar ének 1919-ben c. költemény 1920. február 8-án a Kisfaludy Társaság ünnepi ülésén a szerző előadásában hangzott el, nagy sikert aratva. Első irredenta verseskötete, a Tegnaptól holnapig is 1920-ban jelent meg, a Franklin Társulat kiadásában. E kötet frankorábbi énekei még az első világháború előtt keletkeztek (Vagyunk még magyarok)

Sajó S. 1919-től 1933-ban bekövetkezett haláláig a magyar revíziós törekvések híve és hiteles megénekelője volt. Sok versében tiltakozott Trianon családokat családtól elválasztó ember-telensége, igazságtalansága ellen. Költeményei lírai módon fejezik ki azokat a fájó érzéseket, amelyek nemzetünket a trianoni béke idején gyötörték. Költészete a maga mély erkölcsi értékén és nemzetindító hatásán kívül nagybecsű esztétikai kincs is. Ő a magyarság legkiválóbb irredenta költője.

Trianon velünk él ma is! Nemcsak semmibe futó utak, gazdasági köz-

pontjuktól elvágott kis tájak, félbevágott városok, hanem az utódállamokban élő jelentős tömegű magyar nemzeti kisebbség révén. Miért kérdés ma is Trianon? A problémák jó része ma is megoldatlan probléma.

Nyolcvan éve (1920-2000) történt TRIANON: a tárgyalóasztalon született ország. 80 szomorú, megalázó év múlt el fölöttünk. Egész Európában csak mi magyarok érezzük, fájlaljuk Trianon következményeit. Pedig mindenki tudja, hogy 1848 és 1956 nemzete vagyunk! (És azt is, hogy 1956-ban Magyarország hiába várta az ENSZ csapatait...) Idegen szolgálatba szegődöttségünk következtében tudni sem akartak Trianonról, legnagyobb történelmi tragédiánkról, s ki akarták iktatni ezeréves hazánk fogalmát. Elhallgatták, elfelejtették, betiltották Sajó Sándor verseit.

A versek mostani közreadásának szomorú aktualitást ad az eltelt 80 esztendő bizonyossága: az utódállamok érdemtelennek bizonyultak "egy méltóságos ország becsstelenül szerzett darabjaira."

"Uram tudd meg, hogy nem akarok élni,
Csak magyar földön és csak magyarul.
Ha bűn, hogy lelket nem tudok cserélni,
Jobb is, ha szárnyam már most porba hull!"

Részlet a MAGYAR ÉNEK 1919-BEN c. versből.

Sajó Sándor: Nem akarok gyáva csendet... - Válogatott magyarság-versek c. kötetét szerkesztette Medvigy Endre, felelős kiadó Fejes Imre: Ménrót Kiadó Budapest, 2000.

Megfeneklett Sajó, hajó?

Dr. Domonkos János

irodalomtörténész által ismerttetett

Sajó Sándor költő kapcsán foglalkozunk az alábbiakban említésre kerülő cikkel.

A Művészbarátok Egyesülete által kiadott Művészet és Barátai c. lapnak a X/4. számában jelent meg K.N.I. tollából a Mi rossz, mi jó: Sajó, hajó c. kis írás, amelyben a szerző újból tanújelét adja vitatható kritikai megnyilatkozásainak. Az embernek az az érzése, hogy K.N.I. nem is kritikus, hanem politikus, aki a költőiséget a politikai hovatartozás kritériumaként érti csak meg. Néhány mondattal elintézi Sajó Sándor költészetét is, mint ahogy azt Csepeli Szabó Béla esetében tette: dilettáns álköltőknek titulálja őket, és szerte mindkettőt a feledés süllyesztőjébe kell tenni. Az egyik jobboldali a másik baloldali, de mindkettő a politikai hatalom kiszolgálója. De elintézi Herczeg Ferencet is, rossz írónak tartja, akit Beöthy Zolt A magyar irodalom kis-tükre c. munkájában így méltat: "...Szabolcs házasságával és az Arany hegedűvel a lélektani, a Pogányokkal pedig a történeti regényben is maradandó becsüt adott." Ráadásul pedig, aki vele nem ért egyet: az is dilettáns. Ilyenformán akkor dilettáns: Beöthy Zolt; Nemeskürty István; a Magyar Tudományos Akadémia; Négyesy László egyetemi tanár az esztétika professzora is, aki "igazi, eredeti lírai tehetség"-nek nevezi Sajót, vagy Áprily Lajos, aki "fogadalmi lírának" nevezi költészetét. Szerinte ők Sajó Sándort politikai alapon szerepeltetik. Hát ez igazán nevetséges.

Ilyenformán, aki hazafias verseket ír, az jobboldali, aki pedig a munkások életéről ír, az baloldali. Az elemző stilisztika a versekkel nem így foglalkozik.

Idézet a cikkből: "Épp e hasábokon dühösen megbíráltam egy un. munkásköltőt - volt is felhőrdülés dilettáns körökben, akadt aki számon kérte, hogy miért nem bíráltam Csoórit, aki pedig az ilyen, politikai alapon szerepeltetett álköltőkhöz képest óriás. Nos a jobboldali dilettánsok sem érdemelnek több megbecsülést. Sajó Sándornak egész

életművében nem volt semmi eredeti, még a neve sem... Csak hogy akár a bal-, akár a jobboldalon elhelyezkedett dilettánsokat végre helyükre kell tenni: a feledés süllyesztőjébe."

Kristó Nagy István megint korszak-tévedésbe esett ugyanúgy, mint Csepeli esetében is. Hibás kortörténeti megítéléssel írt "kritikája" rossz következtetéshez vezetett. Szerintem nem dühösen kell bírálni, hanem tárgyilagosan, az adott korszak szellemének megfelelően, és csak az bíráljon, aki erre a teljesítményre képes.

Én a magam részéről jobban hiszek Beöthy Zsoltnak, Nemeskürty Istvánnak és Áprily Lajosnak, mint Kristó Nagy Istvánnak. Aztán a dilettáns szóval dobálás általában visszaüt, és - mint esetünkben is kitűnik - eltalálja a hajgálót.

Látszik, hogy K.N.I. nem szereti azokat a költőket, akik a nemzetféltség, a magyarságtudat, a magyar nép heroikus szószólói. Az elmúlt negyven évben az internacionalizmus miatt nem lehettünk eléggé magyarok, most meg az erőltetett nyugathoz tartozás, az E.U.-ba menetelés, az "amerikás kozmopolitizmus" egészségtelen mánia miatt. Azokkal kívánunk egy tálból cseresznyézni, akik - képtelenek szólni - levágták Magyarországot kezeit, lábait.

Bevallom, én is jobban szeretem Csoóri verseit, mint Sajó és Csepeli verseit, de ha valami nem az ízlésünk szerint való, attól még nem kell a "feledés süllyesztőjébe" dobni, vagy ha szeretjük is Csoóri verseit, mindjárt óriásnak kiáltani, talán annyira mégse... Csoóri is felemeli szavát a magyarság érdekében, de ő inkább az értelmiséghez szól, ahol sejtelmesebb utalásokkal is hatást érhet el, nem úgy mint Sajó, aki mindenkire hatást akar gyakorolni. Csoóri pld. Az elmulasztott utak c. versében, amit Sütő Andrásnak ajánl, írja: "...az elrabolt temetőket kutatnám föl/ s a holtakat beszéltetném a föld alól suttogva/ a fejével levágott fejeikről, ha már az élők/ szájaiban szavak helyett terméketlen, nyers kréták/ csikorognak..." Ez a vers még a rendszerváltás előtt, kb. 1986 körül írható, és szerintem ezek a sorok is Trianonra, meg a román oláhok rémtetteire utalnak, pld. a zalathnai vérfürdőre, amely 1848. okt. 23-án történt, amikor több mint hatszáz magyart mészároltak le állati kegyetlenséggel.

A kritikának is, úgymint a lírának, sok szép árnyalt átmenete van, de úgy látszik, hogy K.N.I. csak a feketét és a fehéret ismeri... Az esztétikát lehet tanulni, de ez még nem elég, az esztétikát tudni/érezni/ is kell, és csak az tudja/érzi/ igazán, aki erre születik... Nekem az a gyanúm, hogy hamarabb felejtik el az ominózus cikk szerzőjét, mint az említett két költőt.

Aztán itt van Kristó: Bölcsességek kiskönyvei c. munkája, amelyet "szérenysége" jeleként saját maga ismeret, és természetesen beleírta Orbán Viktor bölcsességeit is tanulságul? A hatalomhoz való dörgölődzöket már jól ismerjük az elmúlt időkben. Ezek után azt tartanám igazán véletlennek ha a "hajón" bemutatkozó Kristó Nagy István Tamás nem lenne valami féle rokona a cikk szerzőjének, amelyben megemlíti vastagon szedve a nevét. Természetesen ez nem baj, ha a nevezett ékszerszobrai valóban figyelemreméltóak. Végezetül pedig, mi nem vádoljuk meg Kristót azzal, hogy dilettáns, hisz megnyilatkozásait ismerve erre nincs is szükség.

Németh Dezső

Kondor Jenő

Várni valakire

Ezer évünk elmúlt,
s kétezer utánad.
Ha átélte volna,
megölne a bánat.

Megöltek Pilátus
s Róma katonái.
Az Úr kijelölte:
nincs már kire várni.

Nincs is kire várni.
Kegyetlen az ember.
És kegyetlen az Isten.

Atyádtól szakadván:
- ha most nem,
ki, aki segítsen?

Kisvárd, 2000. jan. 1.

Baráti Molnár Lóránt

Isten neve: Jahve

A közelmúltban jelent meg Baráti Molnár Lóránt: Isten neve: Jahve c. verses könyve a Győr Megyei Város Önkormányzata Oktatási Kulturális és Sportbizottsága "Alkotók Győrért Alapítvány" támogatásával. Nagyszerű dolog Győr önkormányzata részéről, hogy támogatja a költőket, mert bizony legtöbb önkormányzat haszontalan dolognak tartja a költészetet, és ezért nem is támogatják. Különösen azok maradnak ki ebből, akik nem sztárok az irodalomban vagy nem bennfentesek bizonyos alapítványi helyeken.

Azért is örülünk a kötetnek, mert Baráti Molnár Lóránt az ezredvégi magyar líra egyik kiemelkedő alakja. Elismerésben ugyan nem éri utol bennfentes kortársait, de egyéni szó- és mondatképzésével meghaladja az említettek egyes csoportjainak köznapiságát.

A Baráti által teremtett nyelvezet titka talán abban rejlik, hogy merészen olyan szókapcsolatokat alkot, amelyek normál körülmények között nem fordulnak elő.

Ilyenek pl.: csend-árnyék; szárnyas kiáltások; holdnak támasztott imádságok; halvány fényű jelenlét; híg szél; pusztarócú szél; madárkiáltásos szelek; minden egeken; stb. Láthatjuk tehát, hogy nem kell lepusztítani a költészetet a köznapiság szintjére, mert vannak még bőven tartalékok nyelvünkben, és a költő feladata, sőt kötelessége kihasználni "kibányászni" ezeket a lehetőségeket. Persze, aki nem az ihletett "heroikus" magyar költészet híve, hanem az ügyeskedéssel összehozott lelketlen, de pontos, személytelen versek patrónusa, az mindenben képzavart és ritmushibát vél felfedezni. Mi azonban ezt a szemléletet meghaladva, sőt "akadémikus" akadémuskodó hozzáértésüket megkérdőjelezve állítjuk, hogy a magyar lírának nem a fent már említett akadémikus vagy a "minden szöveg egyenértékű" amerikai felfogás irányába kell elmozdulnia, hanem az új ihletésű szép magyar mondatok felé.

Baráti ezen az úton indult el, és reméljük lassan, akár botra támaszkodva is, de elballag irodalmunkban az őt megillető előkelő helyre.

A mostani kötetében olyan remek verssel lep meg bennünket, mint a Szél fű, suhog a madarak című. Néhány szép kép a versből: "csak a csend rettegéseid mélyén/ hasítja szíved kés a karéj kenyeret" ... "tested korhadó idő roskatag menedék háza" ... "haldokló fákat nézel már vérző csend-utakat/ éjszaka jön sötét madarak csőrükkel kopognak ablakodon". Ez a vers az ember magányát, önmaga kiszolgáltatottságát fejezi ki. A csend vízióiból alkotott képek olvasásakor megborong, szinte lúdbőrözni kezd az ember háta. Ez a vers harsogó világunkban az elmagányosodott ember kétségbeesett kiáltása a semmibe. Csend-kérés, csend-keresés, vágyakozás a csend után. Ez a vers a madarakkal való szövetkezés, mert a költők "a madarakkal uralkodnak", írja a Napfényt kiáltó madarak c. versében.

Ezen évezred utolsó százada az ember nagyképű és rettentő arroganciáját hozta felszínre. Mintha akadálytalanul törhetnének rá lélekre, becsületekre, természetre, emberre egyaránt, mert felmagasztaltuk magunkat néhány technikai eredmény hatására, és most az "egoista én" bűvöletében élünk,

harsogva a médiák sokszor ocsmány száján a pénz, a pénz, a pénz legyőzhetetlen hatalmát. Be kell fognunk a fülünket, mert megsüketülünk.

Ezért kellene az olyan költők, mint Baráti Molnár Lóránt, aki hatalmas lírai képekkel keresi nekünk a csöndet, mert végül belefulladunk a burjánzó tehetségtelenség mocsaraiba.

Sok nagy verset olvashatunk az Isten neve: Jahve c. kötetben: Szél fű, suhog a madarak; Alkonyat ideje, ősz; Kései nyár; Koraőszi prelúdium; Napfényt kiáltó madarak; Halottkirály; Dózsa-ikonok.

Az istenes versekkel azonban nem mindig sikerült drámai érzékeltetni a Jézusban megtestesült golgotai szenvedést. Utalnék itt Pilinszky: Harmadnapon c. versére, amely mindössze nyolc sorban drámai erővel jeleníti meg Jézus kereszttét. Legjobban A Golgotán: Te következel c. vers érzékelteti azt a feszültséget ember és Jézus között, amit a kereszthalál tudata hordoz reménytelen reménységünkben.

A címado vers viszont kronológiai tévedésbe esett? A buddhizmus csak a Kr. u. a 7. században terjedt el Tibetben. Kungfu, latinosan Konfúcius, viszont Kr. e. 551-ben született. Igaz, hogy Buddha Kr. e. 480-ban halt meg, tehát Konfúcius talán ismerhette tanításait, de nem szólhatott Tibetben a "boncszerzetesnövédekhez". Nem túl szerencsés ez a kötet cím választás, ezt annál is inkább mondom, mert ez a vers a gyengébb változatok közül való. Megértéséhez tudni kell, hogy Jahve a zsidó vallás, a judaizmus istene. Eredetileg a "lenni" ige "ő van" archaikus, csak mássalhangzókkal rögzített formája a YHWH tetragramma. A zsidók Jahve nevét félelemtől átitatott tiszteletből nem ejtik ki, helyette az Adonáj (úr) szót használják.

Kifogásolható még a Nagyítás c. vers /megjelent a Lant 28. számában/ utolsó vesszakába iktatott "Istent keresve" hozzáírás, ez csak rontott a versen, a Lantban közölt változatban még nem szerepelt.

Baráti stílusát legjobban a nyelvi képszerűség jellemzi. A képek egymásra halmozásával, szinte rendszertelen egymásra dobálásukkal éri el a kívánt hatást. Lássunk egy példát a Napfényt kiáltó madarak c. verséből: "arcomon óceánna tájékszik az ég/ levetem a rögök, a föld illatát/ kialvó fényű csillagok mozdulnak felettem/ széthulló dimenziók és mesebeli/ táltosparipák csontváza dobognak/ az elfelejtett, megtagadott világok/ márványlapokra rótt üzenetében." Jellemző lehet a József Attila által megfogalmazott gondolat Baráti költészetére is: "Az írott forma tárgyi művészete nem a mérték, ütem és rím kellékeinek kiállításában, panorámájában, hanem a mű legbensőbb indítékai, mozzanatai helyzetének változtatásában áll." /Az idézet egy kései Babits-kötet bírálatából való/ Persze a kötött forma teljes mellőzése szegényessé és jellegtelenné tenné költészetét. A jambikus vers amúgy is nagy szabadságot biztosít a költőknek, de ezzel a lehetőséggel Baráti is él legtöbb versében.

Baráti stílusának bemutatásaképpen érdemes összevetni néhány Dózsa verset. Ebben a folyamatban érezhetően jelen van a stílusváltozás is, amely mindig hordozza az adott kor társadalmi, technikai, politika változásait is.

Kiss József az Adyt megelőző nemzedék költője így idézi meg Dózsa György emlékét:

"Mint sebes ölyű jött az éjjel,
Szárnyát hirtelen bontva széjjel:
Se láng, se csillag, se szövetség,
Csak a fülke mécséi égtek

Vöröses izzó lánggomolyba,
Mikéntha parázs láva folya,
És a káprázat közepében
Ott ül Dózsa királyi széken!

.....
Mig egy szív lesz, mely fellázad,
Hogy a születés megalázhat,
Megalázhat, pokolra vethet:
Dózsa lelke meg nem pihenhet.

Ady egészen másképp közelíti Dózsa lángoló trónját:

"Dózsa György unokája vagyok én,
Népert síró, bús, bocskoros nemes.
Hé, nagy urak, jó lesz tán szóbaállni
Kaszás népemmel, mert a Nyár heves.

A Nyár heves, a kasza egyenes.
Hé, nagyurak: sok rossz, fehér ököl,
Mi lesz, hogyha Dózsa György kősa népe
Rettenetes, nagy dühvel özönöl.

Ha jön a nép, hé, nagyurak, mi lesz?
Rabló váraitokból merre fut
Hitvány hadatok? Ha majd csörömpöléssel
Lecsukjuk a kaput?

Figyeljük meg Baráti: Dózsa-ikonok c. versrészletének merőben eltérő stílusát:

"Keresnek, elveszítene,
újra megtalálnak, újra elégetnének...!
Magasodsz meszelt falak tövében...
Hol van fegyvered?! Honnan ragyog le földig?! -
Szólj!
Voltál kidülledt szárú keresztfa, voltál óriási
tűzzel megszégyenített,

Baráti Molnár Lóránt

Szél fú, suhognak madarak

híg szél áramlik fú játszik
suhogásában madarak suhognak
vizek felett fú át
szárnycsapkodás minden egeken

napra nap ilyen a magány is
állsz ülsz nézdegelesz verset írsz
madarak felmentő hadát várod
akár farkasok erdők szélén ezüst holdat

csak a csend rettegéseid mélyén
hasítja szíved kés a karéj kenyeret
csak a csend a csend dobog szívedben
vele a félelem a rettenet

sziszegő denevérek fonnyasztó derével kifakasztott,
gőzölő lovak száján csillag-roncs,
sárguló, rozsdásodó király-zabla,
voltál szíved járásán kicsorbuló, hét bujdosó csillag,
szíved szakadtáig kiütött fogú paraszt...!
(Éjfelekoron,
hogy téged és önmagam lássam,
testemet
boronaszegekkel televerem.)

Kiss József verse látomászerű, Dózsa azért idézi meg, hogy a megalázott embereket /a magyarságot/ felszabadítsa Dózsa halhatatlan lángoló lelkével. Ez még mindig az 1848-as szabadságharc utózenéje. A vers szabályos 9 szótagos, páros rímes. A madárra személyesített éjjelen megjelenik a tüzes trónszék Dózsaival.

Adynál személyessé válik a Dózsaival történő fenyegetés. A kor szellemének megfelelően, itt már a forradalmi hangulat válik meghatározóvá. A vers 10-11 szótagszáma, de nem annyira szabályos, mint Kiss J. verse, az utolsó sor rövidege szinte csattan, amikor lecsukjuk a kaput. Félrímes változat, tisztán csengő sorvégekkel.

Baráti verse nem fenyegetés, inkább az emberben szenvedő Dózsa a meghatározó, aki mindenhol megtalálható itt a földön, de ha megtaláljuk is, újra elveszítjük vagy elorozzák tőlünk szellemét. Zaklatott rohanó világunkkal kergetett Dózsa, akit csak úgy tud földidézni a költő, ha maga is megszenvedi Dózsa kínjait, legalább boronaszegekkel televerve. A képtelen képekkel teleszórt vers rapszodikus hangulata hűen mutatja meg e bonyolult századvég ellentmondásos világát. A vers felépítésében nincsenek szabályok, inkább a képek özönével, a rövid és hosszú sorok variálásával éri el a költő a kívánt hatást.

Nem állítom, hogy az említett példák átfogóan tükrözik az adott korszak stílusváltozásait, ez a tárgy túlzó leegyszerűsítése lenne, de a részletekre is figyelő olvasó észreveheti a formai változás mellett a tartalmi és a költői nyelv változásait is.

Ilyen rövid elemzésben nehéz átfogó képet adni Baráti költészetéről, inkább csak jeladásnak, figyelemfelhívásnak szántam ezt kis eszmefuttatást.

Németh Dezső

árad a csend arcod ráncaiban
megdermed ott ráncok arcodon jégsínek
tabu agyadban a titok a totem
tested korhadó idő roskatag menedékháza

madártalan magány csended lebeg feletted
szél fú halott madarak zuhannak szívedre
(tegnap tollázkodtak fény-testű-madarak
szíved vérében vergődnek holnap mindhalálíg)

haldokló fákat nézel már vérző csend-utakat
éjszaka jön sötét madarak csőrükkel kopognak ablakodon
szobádba néznek szobacsendedbe hallgatnak néznek
szél fú elsuhog szárnyuk vágott dél felé nézed nézed

madártalan magányban egyetlen madár
lebegnél híg szél áramlik fú játszik
társtalan (vagy) lermontovi hajó
csend-tenger magányos dől vitorla

T. Ágoston László

Zongorajáték

Az ötvenes évek elején történt, hogy a szomszédunkba költözött Ilonka néni, a tisztartó lánya. Azt pletykálták róla a vénasszonyok, hogy az apja valami grófi birtokon volt gazdatiszt. Lóháton járta a határt, gumirádlis hintója volt, meg tán még autója is. Hát ebből vajmi kevés látszott rajta. Megtört, sántikáló, sápadt arcú, mondhatni halálköltő öregember volt. Nem is húzta sokáig, a következő tavaszon meghalt.

- Az ám - pusmogta az öreg Naszvadiné a nagy, fekete hárászkenője alól -, láttatok volna mielőtt elvitték az ávosok! Az én sógorasszonyom látta. A veje is azon a birtokon volt kovács, ahol ezek laktak. Ő patkolta a lovaikat. Úgy ült a lóháton a tisztartó, hogy a gróf kisinasnak látszott mellette. Még a hetedik határban is megsüvegezték. Erről az Ilonkáról meg azt rebesgetik, hogy a gróf szeretője volt. Állítólag el is akarta venni feleségül, de az apja nem adta hozzá. A fene tudja, mi igaz belőle, de erről el tudom képzelni, hogy különb vót akart magának. No, de aztán az ávosok megadták neki...

Miután meghalt az apja, ritkán látuk Ilonka nénit. A hajnali vonattal elutazott, este későn jött haza. Már a vénasszonyok se tudtak róla mást, mint hogy új lódenkábátot vett, meg piros svájc papkát.

Aztán egy nap megjelent nálunk. Mielőtt leültették, nagyanyám gondosan letörölte a széket a kötényével. Ő meg odaintett magához, megsimogatta az arcomat és megkérdezte:

- Szereted-e a zenét, kisfiam?

- Szeretem... - válaszoltam szégyenlősen. - Benne vagyok az iskolai kis énekkarban is.

- Nagyszerű - mondta ő, és megigazította hullámos, szőke haját. Olyan illeta volt, mint húsvéti kölnivíznek. Talán még annál is kellemesebb. - És zongorázni szeretnél-e?

- Hát... - húztam be a nyakamat a két vállam közé, -biztosan, csak még soha se zongoráztam.

- Ezen könnyen segíthetünk...

- Ugyan, kisasszony, ne biztassa már azt a gyereket! - mondta nagyanyám. - Miből vennénk neki zongorát? Hat

szádra keres a fiam egyedül. Látja, az uram már csak a padon ücsörög a gangon. Én meg elfőzögetek itt a konyhában, ha van mit...

- Én egyetlen szóval sem mondtam, hogy vegyenek neki. Ott van az én zongorám. Heteken át föl se hajtom a tetjét. Csak porosodik ott a szobában. Maguk legalább letörölgetnék néha...

- Szó se lehet róla! - dörrent rá apám. - Igaz, szegény iparos ember vagyok, kisasszony, de azért se az anyámat, se a feleségemet nem adom cselédnek.

- Ejnye, mester úr, ki beszél itt cselédéről? Higgye el, én se engedhetem meg magamnak, hogy cselédet tartsak. Arra gondoltam, hogy valamelyik este áthozhatnák azt a zongorát. A kislígy gyakorolhatna rajta, aztán ha netán kedvem szottyan játszani, én is átjönnék néha.

- Hmm... - vakarta meg apám a tarkóját. - Aztán mit kérne érte a kisasszony?

- Semmit. Csak azt, hogy vigyázzanak rá. Pontosabban; ha netán megkérdeznék a tanácsnál, mondja azt, hogy megvette tőlem egy bődön zsírt. Aztán majd ha elműlik ez a ... érti? Egyszer csak hazavihetem...

- Értem - bólintott apám. - A végrehajtók?

- Azok - húzta el a száját a kisasszony. - Azok...

Másnap este különös hurcolkodás kezdődött a szomszédban. Az egyik a faragott íróasztalt vitte el, a másik a széket... Apám meg három barátjával megfogta a zongorát, és meg se álltak vele a szobáig. Az ablak mellé tették, hogy jobban lássam a billentyűket. Ilonka néni is átjött, játszott rajta valamit. Megállapította, hogy nem hangolódott le, aztán bólintott és elment.

A következő délelőttön megállt a szomszéd ház előtt két hatalmas stráfkocsi. Nagydarab, izmos férfiak ugráltak le róla erős gurtnikkal a kezükben. Előttük lépdelt a végrehajtó, a kezében egy papírlappal. A szomszédok meg a kerítés mögül nevettek, ahogy jött kifelé megnyúlt képpel.

- Látjátok, elvtársak, ilyen megátalkodott az osztályellenség. Még az ágyát is képes elcserélni két kenyérért, nehogy elvihessük. Nem baj, elvtársak, elvisszük a szalmazsákját! Aludjon a padlón! Már ameddig még az is van neki...

Zongorám már csak lett volna, de ki tanítson meg rajta játszani? A kántor

nem vállalta, mert ő is klerikális osztályellenség volt. Az énektanárunk meg csak hegedülni tudott. Végül kiderült, hogy a történelemtanár nő tud zongorázni. Ha lesz legalább öt-hat növendék, felvállal bennünket, sőt még kottát is szerez.

Be is indult a zongoraiskola. Az első év végén már a Boci - boci tarkát is el tudtuk klímipirozni két kézzel. Aztán ki tudja miért, áthelyezték a tanárnőnket. Ott maradtunk zenetanár nélkül.

Valamelyik szülő megtudta, hogy Pesterzsébeten van egy zeneiskola, amelyik főlvállalna bennünket. Igaz, kéthetente föl kell utaznunk, de vasárnap is mehetünk.

Ebben az ingázó zeneiskolában nem is annyira a zongora volt az érdekes, hanem az utazás, meg az, hogy amíg a csoport egyik fele a tanárnőnél volt, a másik fele elmehetett a Vidám Parkba. A vonaton is mindig történt valami érdekes. Egyik alkalommal például elhittük az egyik kislánnyal, hogy az emberi testen épp úgy lehet gyakorolni, mint a billentyűkön. Beethoven például mikor megsüketült, a házvezetőnője tomporán játszotta le elsőként szerzeményeit. Igen, még a szimfóniákat is. Igaz, hogy a hölgy kivételes zenei tehetség volt, s amit a zeneszerző a hátsó felén lejátszott, azonnal le is kottázta. No persze ez a házvezetőnő olyan zseni volt, amiből ezerévenként születik egy. Manapság már nincsenek ilyen lányok. Nem véletlenül adtuk elő neki ezt az eszemert történetet, mint tudományos kuriózumot. Pont az történt, amit vártunk.

- De igen! - mondta ő nyávogó hangon, miközben sértődötten férebíllentette a fejét. - Ha az a házvezetőnő meg tudta csinálni, akkor én is. Adjatok kottapapírt, meg ceruzát!

Á, nem. De igen! De nem! De akkor is! Ugyan már... De igen, azt hiszitek, hogy én... Á, mi nem hisszük... De tudom... No jó, de te akartad...

Aztán felváltva zongoráztunk a tomporán, ő pedig megpróbálta leírni a hangjegyeket. Nyon igyekezett, mégis elég sok hibát vétett, így többször meg kellett ismételnünk a darabot. Mindaddig ismételtünk, míg be nem lépett a fülkébe az egyik anyuka és akkora pofonokat kaptunk tőle, hogy majdnem mi is Beethoven sorsára jutottunk.

A legizgalmasabb a vizsga volt. Egy papírlapra rá kellett írunk a nevün-

ket, aztán meg néhány zongoradarab címét. Ezek közül választott a vizsgabizottság, melyiket óhajtja hallani. Éppen Gyuri barátom vizsgázott. Letette az asztalra a papírlapot, s izgalomban alig találta meg a zongoraszéket.

- Csak nyugodtan, kisfiam, csak nyugodtan! - mondta az elnök. - Lássuk csak... Játszd el nekünk mondjuk ezt a Gyermeknek című darabot. Ki írta?
- Az anyu - felelte Gyuri. - Mert én már nagyon fáradt voltam az este, és mondta, hogy feküdjek csak le, majd ő leírja.

Egy szép napon aztán vége szakadt a zongorázásnak, meg az úticsínyeknek. Ilonka néni megjelent négy nagydarab, gurtis emberrel, és elvitték a zongorámat. Mondta ugyan, hogy néha átmehetnek hozzá gyakorolni, de nagyanyám azt javasolta, hogy inkább gyűjtsem a zsebpénzemet egy tangóharmonikára. Azóta is gyűjtöm...

A többi szomszédból is hazakerültek a bútorok. És érdekes, hogy ekkor már a végrehajtók se jöttek érte.

De ami feltűnőbb volt, hogy a tanácselnök se nevezte Ilonka néni osztályellenségnek, sőt kezét csókolomot köszönt neki. Persze az is igaz, hogy ez már egy másik tanácselnök volt.

Kondor Jenő

Apám

Szétrázták jövőjét
szorító zord napok.
Meglopták mosolyát
olajos traktorok.

Barázdált arcát
sűrűn loptam én is;
forrás-szávaival
reppentünk az égig.

Vén diófánk fényén
kézbe hajló ágak,
levelén sustorgó
égbe tűzdelte vágyak.

Kisvárd, 2000. máj.

Bayer Béla

versei

Elomló

Cédrusok üstökén feslik a menny,
elkoszlott papírdarab zizeg,
Frederik mómora lázzal heveny,
s bár hangzatsodával fizet,

nem rendül belé a szigor-éra.
Rá tengerszemével visszanez
lágú völgyeivel a Cordillera.
Mellbaján nem enyhít polonéz,

sem a főveny hűtlen homokja,
kőkancsók kínos könyörülete,
fiú-szerelmét gúnyoló donna,
a dűnék dacos révülete.

Esendő virágok bibés ölen
vadméhek matatnak kéjesen,
s a szirtfok napszitta szegletén
pásztorsíp cifrázza, kényesen

egy mazurka mutáló taktusát.
Elárvult hangató szendereg,
mialatt az elomló elégiát,
elorozza egy sirálýsereg.

Palma, 2000

Szonettszöttes

A bakfis szél hamvas bimbóknak bókol,
dereglyék dajkálnak kalózmesét,
a Nixe horgonyán legenda pózol,
el Salvador szólítja kedvesét.

Az őrtornyok magánya fennen fénylik,
harangot mímél a hullámtörés,
kaktuszok nyársain szivarfüst kéklik
Sand asszony kalapján azúr kötés.

Athéné olajfák termését őrzi,
mandulák bizalmát, hűségesen,
dalát teremő pán csókja becézi,

hőség honol a pálmaligeten.
Zongora sajdul a kies kerengőn
barátok fohászán elmerengőn.

Valldemosa, 2000

Heinz Kahlau

Gyűlölni

Hágd át a kört, az ördögöt.
Neked nem kell gyűlölnöd itt!
Így a jogtiprás már tenálad
elejét vehetné.

Kínpad

Reményszilánkjaid,
akár elrozsdált szögek
hatolnak be az alkonypírba.

Volker Braun

Prométeusz húga

Mialatt némelyek beértek, vihogón
A nyugalom honába, szárnykönnyű
Asszony-istenek, terhüket hagyták
ideátra.

Köldököt bámulni, megtisztulva
immár -
Locsogni békéről, ez volt az irányzat.
Mullkötéssel szemeken és lelken-
Moszat-korukat őrzi sok század.
Az írás szerint KUAN YIN
Átért féllábbal ez édes tartományba,
ám

Meghallván ott a világ zaját,
Visszazuhant a földi sokaságba.

(németből fordította Bayer Béla)

Lelkes Miklós

Csalfaország

Benne hívőt játszik hitetlen,
haszonért, úgy, hogy hihetetlen,

s önkézzel feltett glóriája
méltó Sátán Úr mosolyára.

Benne a nyájas Bankosbácsi
olyan szépen tud magyarul,

aztán kézbe veszi a dákót
s elgurít párszáz milliárdot.

Benne bankót ropogtat Róka,
örvény-törvény tekert tudósa,

s kimutatja bármely lopásról:
nem arról van szó, egész másról.

Sikerdíjról! Ha akarsz egyet:
szolgálj te is a Becsületnek!

/Mármint amit annak nevez meg
a Pénzmosó és Fosó Egylet.../

Ez a Siker lesz szerencséd!
/s urad: hazugság, becsstelenség.../

Itt szabadság van! Hát nem látod?!
Rettentő nagy szabadságod:

szavazhatsz Görbekezű Pálra,
Kabarejancsi Józsikára,

kis fineszes Nagyratörtetőre
/ha ki is látszik dörén töre/,

álrózsaszín Gyikbőr-Gyulusra
/hát nem vagy szabad, kis butuska?/,

s Fránya Pistit említeném meg,
aki erőszak-szakon végzett...

/de nem végzett ő, csak a szavakkal,
és korántsem az erőszakkal/

Csalfaország! Szép földi mennyed
útjain nem gond merre menjek:

választván tisztet tisztességet, -
mindig az üres zsebig érek!

Ha szavazok: légy biztos abban,
hogy csupán csak Rád szavazhattam!

Minden jelölt hasonlít Rád itt,
mögöttük pénzszák Bankosbácsid,

s minden piszkos kéz nagy-nagy Kézben:
Mammon sárga aranykezében.

Minden más lehet csalfán csalfa,
de színgáz Mammon hatalma,

s bár nem mondom, hogy légyen áldott:
Mammon! Eljött a Te Országod!

Kínai költők

antológiája

Az én emberem

Én emberem, szívem hőse,
Nemzetének dicsősége,
A királyi menet élén,
Szép lándzsával megy előre.

Hogy távoztál, én megszűntem,
Csak hajamat rendeztetem.
Minek nékem a cicoma,
Nincs már, ki becézzen engem.

Eső veri ablakomat,
Majd áttör a csillogó Nap.
Óh!, hogy vágyom, vágyakozom,
Felejte a bánatomat.

Bár tudnálak szobám mögött,
Búfelejtő virágok közt
Ültetgetni. Kínozz a vágy,
Ez sötétlik fejem fölött.

A Dalok könyvéből

/Eszperantóból fordította Papp Ti-
bor és D. Kovács Éva/

A Dalok könyve: Kína legkorábbi versgyűjteménye, melyet Krisztus előtt az 5. évszázad elején állítottak össze. 305 verset tartalmaz. A 15 hűbéres országból származó népdalok és versek az akkori uralkodók elnyomását és kiszármányolását, valamint a nép munkáját és szeretetét tükrözik.

Németh Erzsébet

Önfogyatkozások

Én szeretnék elmenni előbb
az életvégi éjszaka
csillagtalan, holdtalan sűrűjébe,
Birkózz meg te hiánnyal,
ne fordítva legyen!
Én nem bírnám ki,
hogy többé már soha
az arcod...
a szemed...
a szavad...
a kezed... -
Összekarmolna a hajnal,
megfojtana a csend.

Holtak hímezik az égre
a sok ragyogó csillagot.
Ha keresel valaha:
tudjad, hogy ott vagyok.

Isten ajándéka
egy jókora képkeret,
melybe majd az idő
megfesti életed.

Mikor Isten tükörbe nézett,
embernek látta önmagát -
Amikor mi nézünk magunkba,
miért nem látjuk Istent?

Egy idő után
naponta látod,
ha tükörbe nézel,
önfogyatkozásod

Oláh András

fegyverszünet

határokat szab a kőfal
tetején az üvegtörmelék
a felsebzett tenyér
gyáva fíntora:
belül rekedsz ismét
a szökés sírásba fúló
terv marad
a menetrendszerűen
érkező pofon pedig
egy ideiglenes
fegyverszünet kezdete

Rudnai Gábor

A Kisoldali tértől a Batthyány térig

- Novotny Gergely Csiholás és kanóc c. verse és
Antigoné drámája nyomán -

A Kisoldali tértől a Batthyány térig
hány kilométer, hány óra az út?
Hány óra, hány nap, hány év lehet akkor,
ha magán a Batthyány téren
fél évig tart az átkelés?
Hány óra, hány nap, hány év lehet akkor,
ha helybenjárva is megérkezünk?
A jezsuita templom mellett ott van
a régi kávéház.
Csak a híd hiányzik:
lebontották és helyén ott a metró
- "ember szavakból épít járatot" -
tömondatos vonalszakasza.

Választhatunk tehát:
metróval keljünk-e át a túlsó partra
vagy gyalog a Károly-hídon át?
Én a hidat választom:
a mángorlófás háztól,
a rabtartó töröktől,
Nepomuki János aranykeresztje mellett,
festők és zenészek sorfala között
- a Kampa fölött velencei karnevál -
Pest-Óvárosba érek s a rakodóparton
József Attila mellé ülhetek.

Tovább, tovább:
Fodor András(1) integet az Arany Tigrisből,
a Vencel téren jár Jékely Zoltán(2).
Madách Ádámja lettem én is:
a száz toronyból egyet süvegnek fölveszek,
s ha szalmaszálon fújok a söröskorsóba,
felhőhabokban - jósgömbökben - horoszkópot látok.

Párizsi utca vagy Andrássy út?
Keresem elveszett arcomat,
nem "Szent Vid ó agátján"(3) vagy királyi pénzen -
ahol az órák fordítva forognak,
ükapám sírján meglelem.
Egy könnycsepp az, egy megkövült esőcsepp.
Ez a kavics az én arcom:
sose akartam világ ura lenni,
igaz, hogy Kafka Hídja sem, akire rátaposnak,
sem Napóleon(4), sem gázleolvasó,
beélném egy mézeskalácsházzal
az Aranycsinálók utcácskájában,
patikamérlegen adagolva
ideált-reált, hitet és tudást,
elixirem: a szó alkímiája.

Jó volna Kerskóban macskákat etetni,

aztán megfürödni a szökökutakban,
így jutni el a kocsmasztalig.
Mándy Iván egy fát simogatott meg,
Hrabal a kórházban galambokat -
mindkettő halálos ölelés.
Hol az én Kerskóm? Tiboré(5) Pasarét,
s talán az elsüllyedt Pressburg-Pozsony,
a tiéd Budakalász.
S mi volt az én Kerskóm? Csalfaságok Kertje.(6)
Lakmuspapír a vers: ha vízbe, vérbe mártod,
elszínezi a természet és el a társadalom.
Mi voltam én, mi lettem én és mi minden lehettem volna?
Ükapám karonfogva vezet,
végig a róla elnevezett utcán,
a róla elnevezett templom előtt
és Kafka szülőháza előtt,
s ahogy átérünk a tér túloldalára
- hány évig tart az átkelés? - ,
lefoszlik róla a kaftán, le a bőr, le a hús,
csontvázként húzza a harangkötelet
az apostolok körmenetének.(7)

Fölriad erre a kalocsai prépost,(8)
és gyorsfutárral küldi levelét:
"Fiam, a nagy Jókai választott,
barátnak, író társnak nevezett.
Ha te is író léssz egykoron,
fogadd rokonai áldását!"
Melyik század regénye ez? Mi már a jövőben élünk,
miért vágyunk mégis a múltba vissza?

Jön a királyfi, hintaja tolókosci.
Ez a túlélés titka:
Brutusé, Hamleté, Szejké,
Hruscové Sztálin alatt -
inkább önérzeted hulljon a porba,
mintsem fejed.

S a hermelines újságárosok?
Akad itt bőven trónkövetelő,
sértett Hamupipőke.
Akkor most mit tegyünk? Csókoljuk szájon a békát?
Lehet, hogy trónterem lesz a mocsár
s mocsár a trónterem.

Csiholás és kanóc - de hol van József, az ács?
Prométheusz tüze Nero kezébe kerül.
"Sok veszélyes állat él a földön,
de az ember köztük a legveszélyesebb."

A Kisoldali tértől a Batthyány térig
hány kilométer, hány óra az út?
Hány óra, hány nap, hány év lehet akkor,
ha magán a Batthyány téren
fél évig tart az átkelés?
Hány óra, hány nap, hány év lehet akkor,
ha helybenjárva is megérkezünk?
Találkozunk tegnap, ma, holnap, száz év múlva is,
békeidőben a márványasztalnál,
háborúk után 6-kor a Kehelyben.

Jegyzetek:

- 1/ Fodor András: Emlék egy városból (vers)
2/ Jékely Zoltán: Az idegen város (vers)
3-4/ Apollinaire verse és novellája

5/ Ébert Tibor író (sz:Pozsony, 1926)

6/ Klamovka (Egon Erwin Kisch:Csalfaságok kertje)

7/ Orloj

8/ Jókai Mór levele Rechner Konrád kalocsai préposthoz

Kareg Karadon

mindenekelőtt megjegyzem, hogy in Le Râ
nouve nem vagyok "fréquenté", azaz: híres kollégák
valóban éppen, bár hi most beleszám a műveim.
gyengefigural társaságába: len in sen "fréquenté"
amoralis Léger, azaz: igen jól vagyunk a szót
közös igen csak "fréquenté" van rababak,
hogy per "kendő" bonyolult velen

Texas Koles nepom fogad solemn kezgy

originalt och af följande artkännet. Ch. w.
omfogen), i milt valls hundra, nem angatte

hogy annál különböz igak (de nem is tudnák)
Ha nem jól értem meg, mit kívántál tőlem,
tudard velem. En is csak a valóságos igaz-
ságok is.

Legőrsinésbő barasi údvölgytel maradt

Leabhey 1900 Jul 10

igaz barát
Václav

JÓKAI MÓR LEVELE RECHNER KONRÁD KALOCSAI PRÉPOSTHOZ

A versben a kalocsai prépost erre a levélre hivatkozik, mikor üzen a jövőbe, távoli rokonának, a költőnek. Az eredeti levél hajtogatás mentén elszakadt, ezért cellux szintelen ragasztószalaggal összeragasztották. /Dr. Rudnai Gábor családi levelesládájából

N. László Endre

Egészen véletlenül

Nem tudhatom, ki vagy!

Amikor a könyvüzlet kirakatát néztem, elsiattél mellettem, s valami arra kényszerített, hogy utánad nézzek.

Előtte percekig bámultam a kirakatot, sközben fejszámolást végeztem, meny nyibe is kerülne, ha karácsonyra meg lepne magam néhány könyvvel?... Mert ugyan ki mástól kaphatnék ajándékot, mint saját magamtól?...

Igy van ez, amióta egyedül vagyok.

Amíg családós ember voltam, nem volt miből meglepne magam vagy a páromat... S azóta talán már lenne miből, de kit ajándékozzak meg én?... És ki ajándékozzon meg engem?

Talán csak akkor fordultam volna meg ilyen hirtelen, ha autó fékez le mellettem, vagy a tetőről lecsúszik az olvadó hó... Igen, hó, mert már tél van, s pár nap múlva itt a karácsony!...

Csak egy pillanatig láttalak, mert már el is tűntél a járókelők forgatagában. De ez a pillanat elég volt. Éreztem, hogy utánad kell mennem.

De olyan sok ember van ilyenkor az utcán:

Nők, akik estére hímet akarnak fogni maguknak... Férfiak, akik egy éjszákára el akarnak feledkezni minden gondjukról-bajukról, és párt keresnek a feledéshez... Nős emberek, akik sietnek haza, mert otthon vár rájuk a feleség. Nős emberek, akik éppen azért nem sietnek haza, mert örülnek, hogy nem látják a feleségüket. S ugyanilyen asszonyok: Sok apró akarat, energiarezgés. Találni valakit, aki egy vacsorát fizet. Akitől legalább annyit kapok, hogy a kabátom kihághassam a tisztítóból. Találni valakit, aki más, mint a férjem... Találni valakit, aki nem hozakodik elő apró-cseprő bajaival...

Hiába gyorsítottam meg a lépteimet, mindig utamba került valaki, mindig kerülgetnem kellett apró gyerekeket, lassan tipegő öregeket, andalgó párokat, unatkozó felnőtteket. Már azt hittem, hogy eltűntél a tömegben, amikor felvillant újra a kontyod.

Olyan ismerős volt ez a konty...

Olyan ismerős volt a kabátod...

és rajta a prémgallér...

A járásod és a testtartásod...

De azért nem voltam egészen biztos a dolgomban!

Hiszen már évek óta nem láttuk egymást. Mióta a bíróságon kimondták a választ... S akkor nem tartottad magad ilyen egyenesen, amikor utoljára kezdet fogtunk. Könnyes volt a szemed, egészen harapdáltad a szád szélét. Gyorsan hátat fordítottál, és magamra hagytál... Olyan fáradt, olyan öreges volt a menésed, pedig akkor még innét voltál a harmincon.

Most olyan a járásod, mint tíz évvel ezelőtt.

Gyorsan, fiatalosan, rugalmasan lépkedsz, mint leánykorodban... Vajon milyen lehet az arcod?... Mély nyomot hagytak-e rajta a nélkülüm elsuhanó évek?... Megmaradt-e a szemedben valamilyen fénye vagy árnyéka a múltnak?

Talán tíz lépéssel jársz előttem, és nem érzed meg a tekintetemet? Valamikor nagyon érzékeny voltál erre... Hát igen, az idő és az élet sok mindent lekoptat rólunk, ellop belőlünk, amiért kár...

Valamikor vadásztam és számtalanszor megfigyeltem, hogy a vad meny nyire érzékeny, megérzi a gondolat hullámokat, még mielőtt a kúszás okozta neszt meghallaná, vagy megszimatolná a vadászt... Tapasztalatból tudtam, ha egészen közelről akarom leadni a lövést, mindenre szabad gondolnom, csak a megközelítendő vadra nem! A nőknél éppen ellenkező a helyzet, velük szemben az ember nem akarja eltitkolni a szándékát, és ők nagyon hamar megérik a feléjük sugárzó érdeklődést, akaratot...

Te is megérezted, pedig aludtál a vonaton, s arra ébredtél, hogy nézlek... Hogy érzed-e most a közelségem? Vagy láttál a kirakat előtt, és nem akarsz velem találkozni? Lehet. Tudod, hogy mindkettőnk felkavarná ez a váratlan találkozás. Pedig találkozhatunk bármikor... Egy városban élünk és Pozsony még nem világváros, egyhamar nem is lesz az... Számtalanszor tapasztaltam, hogy nagyon is kicsi... De te is, én is kerültük azokat a helyeket, ahol találkozhattunk volna...

Ennyi év után!

S ahogy így hátulról nézlek, egyáltalán nem öregedtél meg! Ez nem akar bók lenni, ez az igazság!...

Vagy veled is úgy van ez, ahogyan öreg falusi barátom mondta:

Hátulról még mutat, előlről már untat...

Hallottam, hogy férjhez mentél, valami jólkereső ügyvédhez... Én kezdő írócska és állástalan tanár voltam, amikor találkoztunk. S azt sem titkoltam el, hogy hamarosan rács mögé tesznek, mert eljárt a szám, mert magyar mertem lenni 1956-ban... S följelentett a saját "magyar" igazgatóm, a pártfegyelemre hivatkozva... Tehát nem érdekből lettél az enyém...

Másodszor már érdekből mentél férjhez?

A kontyos szép asszony megállt a drogéria előtt, valamit nézett, azután bement az üzletbe... Én is megálltam, és bebámultam a kirakatüvegen keresztül. Láttam, hogy a piperecikkek között válogatsz, valami szájprirosítót próbálsz ki a kezeden. Ekkor pillantottál fel, és láttál meg te is engem.

Hirtelen lesütötted a szemed, de nem bírtad sokáig, újra felnéztél... S mint ha valami meleg, baráti fény villant volna meg a szemedben... S a mosoly, a mosolyod is a régi volt...

Nem, egyáltalán nem öregszel.

Gondolkodás nélkül benyitottam az üzletbe, és már a hátad mögött álltam:

- Szevasz, Kicsi!

- Szevasz... Miért jöttél utánam? - kérdezted, de nem szemrehányást éreztem a hangodban, hanem valamiféle felvibráló kedvességgel vegyes kacérságot.

- Csak... Látni akartalak. Már olyan régen nem találkoztunk, nem beszélgettünk...

- Nincs miről... Mi már régen elmondtunk egymásnak mindent. Olyan régen, hogy talán már mindenről meg is feledkeztem.

- Lett volna rá okod, de mégsem hiszem el.

- Kimúltam már az érzélgősségből...

- Nem látszik meg rajtad. De miért ez az ellenséges hang?... Valamikor, akkor azt mondtuk, hogy barátok azért lehetünk.

- Akkor még nem ismertem az életet.

- Most már ismered?

- Most már tudom, hogy nem lehetek a volt férjem barátja, mert...

- Mert?... Mert férjhez mentél?

- Lehet... De nemcsak azért! Nem akarom, hogy kinevessenek! Nem akarom, hogy kinevess! Hogy kinevessem saját magam. Ezért! Érted?

- Nem szívesen értem, de megpróbálok...

Az asszony szó nélkül a pénztárhoz ment és fizetett, de nem ment ki az ajtón. Megfordult és lassan, higgadtan beszélt:

- Ne gyere velem! Semmi értelme... Különben is sietnem kell haza. Vár a férjem.

- Én évek óta várok erre a találkozásra!

- Érdekes... Talán elfelejtetted a telefonszámom?

- Nem, nem felejtettem el. Azért nem hívtalak fel, mert úgyis letetted volna a kagylót. Én találkozni akartam veled!

- Sokáig nem bántam volna, ha találkozunk, de most már késő! - mondta az asszony és az órájára pillantott. - De ha annyira akarod, egy félóra időm van még. Addig sétálhatunk, vagy beülhetünk egy kávéra...

Az utcán pár percig szó nélkül mentek egymás mellett. Egyforma hosszút léptek még mindig, mint akik nagyon összeszoktak. A férfi oldalról figyelte az asszony arcát és minden újból észébe jutott. Minden-minden... Ma már aligha fog írni.

Az asszony hirtelen belekarolt. Úgy, mint valamikor régen, s karjával magához szorította a kezét, s így a kabát szövetén át érezte az asszony mellét is... Mint valamikor régen.

- Kicsi...
- Tessék...
- Tudod, hová megyünk?
- Ha megmondod...
- A Krivánba!... Emlékszel még?
- Emlékszem... Olyan szegények voltunk, mint a templom egei... És éppen karácsony előtt, mint most... Nem volt meleg vízünk, nem volt borotvád... Akkor szakállad volt, hogy az emberek megfordultak utánad az utcán...

- És a te fekete bársonyruhá? Nagyon szép voltál benne. Kávét ittunk rummal és azon tanakodtunk, kiket hívjunk meg tanúnak?... Az öcsémekkel éppen összevesztünk és senki jó barátunk nem volt, akit elhívhattunk volna... De azért nevettünk. A meleg és a rumos fekete felvidített bennünket...

- Aztán meghívtad az asztalunkhoz azt a két szlovák munkást a szomszéd asztaltól... Munkaruhában voltak és szabadkoztak, amikor megmondtad nekik miről is van szó... Azután meggyőzted őket. Gratuláltak, ittak az egészségünkre... Egyikük egy szentképet ígért az ágyunk fölé... S te nem szól-

tál semmit, nem akartad megsérteni őket...

- De azt még máig sem tudom, hogy miért sírtál éppen az esküvőnkön?... Mi bajod volt?... Hiszen nagyon szerettük egymást...

- Igen, de más fáj... A szegénység... A hideg albérleti szoba... Éreztem a jövőnket... Az ócska ruhákat és cipőket, a sok megaláztatást, amiben részünk lesz a szegénységünk miatt... Ezért sírtam... Sajnálalak téged, és sajnáltam magam.

A kávéházban alig volt pár ember. A pincérek unatkozva ténferegtek a téli est kellemes félhomályában... Csak az egyik vendég zizegett az újságot...

Szabad volt az asztal, s talán ugyanaz az asztal, amelyik mellől esküvőre indultak ezelőtt jó néhány évvel. A férfi udvariasan lesegítette az asszony kabátját, s közben észébe jutott, hogy ez a kabát is emléke... Osztrávan vette egy divatbemutatón. Az egész fizetését odaadta érte, és másnap nem volt pénze már cigarettára sem... De megtetszett neki és tudta, hogy feleségének jól áll a színe, szabása... Biztosan nagyon megörül neki...

- Látom, hordod még ezt a kabátot.

- Igen, szeretem... De már csak így, bevásárlásra veszem fel... Akkor nagyon megörültem neki... Igazán kedves voltál akkor még... - mondta hangjában rosszul titkolt megilletődéssel.

- Mit parancsolnak? - kérdezte a főpincér.

Az asszony és a férfi szeme összevilant:

- Két feketét és két rumot!
- Újra kocsis pálinkát iszunk? - nevette föl az asszony.

- Igen, de nem hívunk meg senkit az asztalunkhoz.

- Most nincs szakállad, nem vagyunk feketében és nem az esküvőnkre készülünk... Csak megisszuk ezt a kávét, ezt a rumot... Azután... azután... Te mérsz jobbra, édes babám, én meg megyek balra. Jól megréfélt bennünket az élet... Megismételt valamit, de csak egy bizonyos részig... Azt már nem ismételt meg...

- Talán fáj?... Nem bánnád, ha minden megismétlődne?

- Igen, fáj... Minek hazudnék?... De már nem kezdeném újra... Már nem lenne erőm... És jobb így neked is! Megint csak féltékenykednék, előlről kezdődne a veszekedések. Most nyugodtan élek és...

- És boldog vagy? - kérdezte a férfi, megsimogatva az asszony keskeny fehér kezét.

- Boldog? - nézett maga elé az asszony. - Mi az, hogy boldog? Elégedett vagyok a férjemmel. Higgadt, jó ember. Eszébe sem jut, hogy megcsaljon, hogy más nők után nézegessen, hogy cimboráival elmossa a fizetését, - az asszony kiszabadította kezét és most dac, régi harag, talán egy pillanatra régi gyűlölet villant a szemében:

- Folytassam talán, művész úr?

- Miért bántod magad és miért bántasz engem? Olyan szép ez a találkozás... Olyan jól, vagy majdnem olyan jól érzem magam melletted, mint valamikor régen... Ne csak a rosszra emlékezz! Szép emlékeid is lehetnek bőven... Vagy azokat már elfelejtetted?... Főúr, még kétszer ugyanezt!

Kávéjukat kavargatták, de közben mintha egy film pergett volna le a szemük előtt...

Mielőtt még a férfit bezárták volna, negyven napig ismerték egymást... És az a negyven nap csodálatosan szép volt. Tudták, hogy sietniük kell, nincs sok idejük... Szakadatlan nászban telt el a negyven nap... Belérészedtek egymásba, szinte nem is aludtak, csak szeretkeztek... Aztán mégis eltelt a negyven nap, és a leány kikísérte az autóbushoz.

- Megvársz?

- Igen!

- Akkor is ha több évre ítélnék?

- Akkor is!

És a leány valóban várt. A férfit csak egy évre ítélték el. Naponta két-három levelet is írt a munkatáborból. Dolgozott, mint egy megszállott, hogy sok levelet írhasson, hogy sok levelet kaphasson, hogy a leány meglátogathassa őt. És észre sem vette letelt az év!

A munkatáborban embertelen körülmények között élt, és mégis bodog volt, mert várt rá egy nagyon szép leány. És mikor a szabadulás napján eljött érte, nem volt náluknál boldogabb ember. Együtt színezgették a jövőt, mert nem is sejtették, mit hoz... Prágában foglaltak szobát és három átszeretkezett nappal és éjszakával ünnepelték meg a találkozásukat...

Olyan szépen kezdődött minden... Azután jött csőstől a baj. Mindenütt csak bizalmatlansággal és rosszakarat-tal találkoztak... Nincs állás, nincs lakás... Nem segít az elnöknek írt levél sem, a testvérek sem...

- Nem, én semmit nem felejtettem el!
- mondta az asszony. - De nem, már nem kezdeném újra! Jó férjem van, megbecsül. S ez az én koromban többet ér már az örökös szeretkezésnél is. Te más ember vagy, és most jobban megértem, hogy neked kell a szabad, a független élet...

A család, a feleség neked csak teher... Mindig azt hangoztattad, hogy te nem a kisujjadból szopod a témáid, magad is át akarsz élni mindent, jót és rosszat egyaránt... Most szabad vagy... De hát boldog is?

A férfi nem válaszolt azonnal. Kinézett a kávéház ablakán. Nézte a karácsonyi csomagokkal jövő-menő embereket... S nem nézte le őket, inkább talán irigykedett rájuk. S nem kételkedett abban, hogy boldogabbak nála, de nem cserélt volna egyikükkel sem...

- Már számtalanszor feltettem magamnak ezt a kérdést, és mégis nehéz rá válaszolnom... Sokszor érzem magam boldognak. Például akkor, ha sikerül valamit jól megírnom. De nagyon sokszor érzem az egyedüllétet... S ilyenkor mindig eszembe jut... Akkor minden a hiányodról dadog...

- Azután megvigasztal valami kis fruska, vagy egy megértő fiatalasszony...

- Hát igen... Nem állíthatom, meg miért is hazudnám azt, hogy szerzetesi életet élek... De ezeket a nőket nem engedem igazán közel magamhoz... Nem engedem, hogy befolyásoljanak, hogy megalkuvásra kényszerítsenek... Ha valaki beleszól az életembe, az írásimba...

- Ami neked egy és ugyanaz! - szölt közbe szomorúan mosolyogva az asszony.

- Igen, ami nekem ugyanaz... Legfeljebb egy idegen, a cenzor, s az ő véleménye pedig nem nagyon izgat... Legfeljebb egy-két írással több hever fiókjaim mélyén, és vár a feltámadásra...

- Mennem kell már, lejárt az időm, - mondta órájára pillantva az asszony és fizetni akart.

- Majd én! - mondta a férfi, és intett a pincérnek.

Egymás mellett lépkedtek az utcán. Az asszony most már nem karolt bele a férjébe... De még mindig egyforma hosszukat léptek... Mindketten úgy érezték, hogy már nem lenne mondanivalójuk egymásnak... S ami még összekötötte őket, az már néhány lassan fakuló emlék volt csupán, ami fel-

csukló sírásaként visszakísért néha éjszakánként, ha az ember felriad álmából és reggelig nem tud elaludni...

A hajnal szürkéségével belopakodik a függöny résein át, és felfáj a tovaillanó ifjúság néhány színes, szép emléke...

Aztán minden folytatódik.

Észrevevessük, hogy mellettünk szuszogva alszik valaki más, nem az, akire gondoltunk... Hogy azzal a valakivel élünk most, mert az ideálok csak ideálok, és a valóság leszűrűti őket... Aki megalkuszik, s ki nem alkuszik meg, az nem átkozhatja a sorsát... És aki nem alkuszik meg, az duplán nem!...

Olyan mindegy, hiszen a vége mindig ugyanaz!

Az egyik ember néhány halhatatlannak vélt művet hagy maga után, mert ezekre tette fel az életét...

A másik pár gyereket, vagyont gyűjt, és halála előtt csodálkozva kérdezi önmagától: Hát ezért életem?

A vége mindig ugyanaz...

Mi járt a férfi eszében?

Mire gondolt az asszony?

Valamikor közös volt minden gondolatuk, közös az ágyuk, az álmuk... És most mennek egymás mellett úgy, mintha tízéves házasságok lennének... Nincs semmi mondanivalójuk egymásnak... Már mindent elmondtak... Ha egyszer majd újra találkoznak, csak azt mondhatják megint, amit elmondtak most, két kávé és két rum mellett... Ha magnószalagra vették volna, akkor ez bebizonyosodna...

Az ember sokszor nem tudja, mit is akar.

Talán csak a kíváncsiság hajszoja, vagy az újrakezdés vélt lehetősége kergeti bele egy ilyen megdöbbenetlenségbe, amilyen ez a találkozás volt...

Ugyan mi hasznunk volt belőle?

Csak felzaklattuk magunkat és egymást!

Az asszonynak most bizonyára lelki ismeretfurdalása lesz, és arra gondol majd, hogy egy kicsit megcsalta a férjét, aki higgadt, jó ember és igazán nem ezt érdemelte tőle...

A férfinak mégis eszébe jutott, hogy megbeszélhetnének egy újabb találkozást. Már csak az udvariasság kedvéért is... Valami átlátszó ürüggyel elvihetné magához az asszonyt... Milyen érzés lenne újra lefeküdni vele? Ölelni azt, akit este más ölel?...

- Kicsi, mikor találkozunk legközelebb?

- Majd... egyszer... Véletlenül is biztosan találkozunk... Ne beszéljünk meg találkozást, mert az csalás lenne az én részemről... De ha véletlenül, egészen véletlenül találkozunk, mint most, az már egészen más... Arról nem tehet egyikünk sem... Ugye, jobb lesz így? - kérdezte szomorkásan mosolyogva az asszony. - De most már ne gyere velem tovább, mert mindjárt otthon vagyok!

A férfi pedig csak nézte az asszonyt, akit valaha az életénél is jobban szeretett, és valami fájt neki... Vagy talán csak a hiúságának?... Még mindig a magáénak érezte és a másikat bitorlónak tartotta... Pedig ő mondott le róla!

Kézet fogtak, s az asszonya szájára várta a csókot, de az csak a homlokát csókolta meg. Láta, hogy könnyes lett a szeme.

- Menj, kedves, nekem is mennem kell! Isten veled, - mondta az asszony és már meg is fordult... Sietett, mintha kergette volna valaki...

A férfi csak nézt, ahogyan egy eltávolodó hajó után néznek, amelynek fedélzetén ő is ott ülhetne, de már késő van... A hajó nem fordul vissza, az ember ne forduljon vissza!...

Lám, az asszony nem fordult meg!

Pedig pár éve még a felesége volt...

De azóta minden megváltozott.

Az asszony eltűnt a járókelők között...

A férfi benyitott egy kis trafikba. Cigaretta vett. Rágyújtott és hosszút, mélyet szippantott belőle... Eszébe jutott, hogy holnap le kell adni egy elbeszélést a szerkesztőségben, amihez még hozzá sem kezdett... És éhes is. Valahol meg kell vacsorázni... Nem baj, majd éjszaka dolgozik, s akkor talán nem kísértene fel az emlékek, mintha álmatlanul heverne az ágyán...

Dolgozni kell, nem érezlegni, ha élni akar...

Németh Erzsébet

Algesia

Amikor csönd koccan csöndhöz:

csorbul a mozdulat -

Olafozni kéne a magányt.

Könyvekről:

Kondor Jenő: Félelmemet megharcoltam

(Válogatott és új versek. A5 méretű, 110 oldal)

Kondor Jenő versei egyszerű szépségek. Tömör gondolatok, tömör lírai képek jellemzik verseit. A legkisebb négysorosok is miniatűr remek. Sokszor néhány szóval többet mond el sorsáról, övéiről, természetéről, emberről, társadalomról, mintha oldalakat írnánk tele. Kondor Jenő a magyar nyelv szépségének a megszállottja. Versei érdekesítik arra, hogy számbavegyék irodalmunk jeles költői között. /K.J. Kisvárd, Vár u. 16/a. 4600/

Kínai költők antológiája

Nagyon megörültem, amikor kibontottam a kis postai csomagokat, és Papp Tibor valamint D. Kovács Éva dedikálásával kézbevehettem a Kínai költők antológiáját. Nagy László János Szíves ajánlás c. bevezetőjében írja: "E könyv sajátos abból a szempontból, hogy három nyelv szülte. Az eredeti kínai, majd a nagyszerű kínai eszperantista S. J. Zee fordította 1980-ban, végül a jeles Papp Tibor ültette át eszperantóból magyarra és ezt "mívesítette kiválóan D. Kovács Éva."

A tiszteletreméltó vállalkozás eredménye hiánypótlásnak is tekinthető itthon, mert ilyen tömör és átfogó képet adó mű a kínai költészetéről - tudomásom szerint - nem lelhető föl a magyar könyvpiacra.

Az Antik költemények archaikus világának szépen csengő soraiban érezhető az ősi keleti szellemiség. A kínai irodalomból fordított olvasmányaimra hagyatkozva mondom, hogy a kétszeres fordítás ellenére is, hű tükrö ez a könyv a kínai poétikának.

A magyar népköltéssel rokon vonások, de mégis más költői ízek teszik érdekessé a verseket. A lapok alján közölt jegyzetek a versek megértését segítik, az izléeses illusztrációk pedig érzelmeinket hangolják rá a szép versekre, népdalokra.

/D. Kovács É. Debrecen, Egyetem sugárút 60. 4032/

Kulimár János: Nagykálló sporttörténete

(A5 méretű, 172 oldal, sok képpel illusztrált könyv)

Kulimár János Nyíregyházán élő költő, aki a sport szerelmese is. Dr. Miskey Lászlóval történő beszélgetések alkalmaként eleveníti meg előttünk Nagykálló sporttörténetét. Érdekes, lebilincselő olvasmány./K.J. Nyíregyháza, Krúdy Gy. u. 40/a. II/5/

Bayer Béla: Eszterlanc

/ A5 méretű, 95 oldal/

A VÁRHely könyvek 6. köteteként jelentette meg a soproni EDUTECH KIADÓ Bayer Béla regényét. Izgalmas, jól olvasható regény. Mély gondolatok és sokszor lírába hajló leírások, izgalmas párbeszédok teszik érdekessé az emigráns életről szóló történeteket. Megidéződnak 1956 és Recsk eseményei is.

/B.B. Bonyhád, Percel kert 8. I/5. 7150/

Baráti Molnár Lóránt: Isten neve Jahve

/Verse, A5 méretű, 52 oldal/

A könyv a győri költő 7. kötete. Bővebben a 9. oldalon olvashatunk róla. /B.M.L. Győr, Gyöngyvirág u. 28. I/4. 9028/

Németh D.

Kulimár János

A nyírség szerelmese

/Soltész Albert képei előtt/

Békére vágyom:
forrón, szelíden.
Furcsa,
szomorú csöndre,
mely fátyolként
lepi
tanyák sorát.
És vágyom:
halkan szitáló
esőre,
mely lágy
érintéssel
mossa arcomról
a nyírség
aranyló porát.

Nézem az erdőt,
a házakat,
a görnyedt munkást...
minden kép
egy-egy mese.
Sosem volt
hársak
illata üzen,
s míg megcsillan
fák fölött
az ég,
tündér ujjakkal
varázsol
lángoló
színeket e táj
szerelmese.

Lepkék, a szél,
a tenger...
szent esték
őrzik
rideg felhők

alatt,
a néma
sírokat.
Egy emberöltőn
gyűlt a szép
a jó,
a bánat
s a régi vásznak
őrzik a
a bút, a dalt,
a kínokat -,
s megőrzik
egyetlen hazámat!

Ma mind eljött,
ki számít.
Tied e főhajítás!
Ne szényelld,
ha könny
csillan
szemedben;
Várj, ne mozdulj!
Figyeld csak:
hét évtized
zúg most
át a termeken!
Zúgnak
ős, kelta
vadonok,
bajor hegyek...
Aztán
semmi nesz.
Egy hosszú percig
őrizd még
e csendet...
hogy képzeletben
én is ott legyek.

Németh Erzsébet

Tél

Boróka illat a csókod,
tekintetedből hó szítál.
Dermedő mosolyod árnyán
kinyílni készül egy jégvirág.

Fizessen elő a Lantra! Egy évre postaköltséggel együtt mindössze 400 Ft. Az előfizetési díjat postautalványon a szerkesztőség címére kell elküldeni. Lapunk nem nyereséges kiadvány, ezért a közölt művekért szerzői jogdíjat nem fizetünk. Kéziratot nem örzünk meg és nem küldünk vissza! Megjelenik évenként négy alkalommal.

Fiatal, tehetséges szerzők színvonalas írásait várjuk, egy bemutatkozó levél kíséretében!

LANTRA

A TINÓDI KLUB IRODALMI FOLYÓIRATA

Főszerkesztő: Németh Dezső
Irodalmi szerkesztő: Németh Erzsébet

Szerkesztőség: 1211 Budapest
Ady Endre út 5. III/10.
Telefon: 277 7196
Telefon/fax: 277 5309

Kiadja a Tinódi Klub
Felelős kiadó: Németh Dezső
Szerkesztés-tördelés, sokszorosítás a Tinódi Klub munkája

ISSN 0865-8633

Lelkes Miklós

versei

Karácsonyi fenyők

Az évekkel nő fenyők gyertyalángja:
szívmélyre is küld fényt és bánatot.
Amit tettél, s tehetted volna,
üveggömg égtükre láthatod.

A pokol mindig szeretet-közelben,
akár az álom, mely piros színét,
lélekcsozáit egy karácsony este,
reméljük, majd szívekhez viszi szét.

Igen, emlékszem /habár kicsi voltam/
rátok háborús volt-karácsonyok,
gyermek-fenyők sötétlő pincemélyen,
amint szabad fényért kiáltotok.

Karácsony, furcsa, tűnődő Varázslat!
Hol van Fenyőd, Csillagod hol ragyog?
Most csak a Sátán szolgál fecsegnek,
s a prófétáid mind hallgatagok.

Bombák nem hullnak most, de hol a béke?
Minden önzésnek ördög-árnya van.
Gőgös fenyőkön hivatkozó ékszer,
de a Karácsony bús, hajléktalan.

Téli fák

A téli fák mindig lemondóan állnak.
Bennük szomorú arcú messzeség,
még akkor is, ha óndallamú égből
hó hullat rájuk álmodó mesét.

Ők a valóság, nem tavaszban-nyárban
tároló táj szépség-virágseme.
Az ágaikon fásult varjú járkál,
s csüggedt idő ködkönnyes gyermeke.

Tavasz és nyár csak látszat és varázslat,
melyek mögött rejtett-félelmesen
ti álltok téli fák, s zokog a múltban
lélektől elszeregetett szerelem.

Ó, téli fák! Ti vagytok a valóság:
gyászszín varjak, fekete ágkarok.
Szívem hiába futna új meséig.
Álmodó hóban állok, hallgatok.

Ez a valóság, s léten túli csillag
nincs is talán. Ez a nemlét a lét,
hol árny és lélek sötét ágkarokkal
érinti meg a hóálmú mesét.